

Obsah: [1] **Úvodní slovo ke konferenci** P. Durdík | [2] **Program konference** | [3] **Konference v Kutné Hoře** I. Králová | [6] **Současná urbanistická praxe** J. Slanina | [9] **MPR Nový Jičín** B. Kováč | [11] **Pozemkové úpravy a ÚP** VI. Mackovič | [12] **Workshop k OZE** F. Kubeš a kol. | [13] **Politika krajiny** VI. Mackovič | [14] **Zemědělská krajina** VI. Mackovič | [16] **Soudničky ÚP** M. Tunka | [17] **Nové publikace** T. Blatová | [18] **Aktuality, informace** V. Řezáč & T. Blatová

AUÚP ČR ve spolupráci s Jihočeským krajem a městem Třeboní pořádá ve dnech 24. a 25. dubna 2025 akreditovanou konferenci na téma

Město, region a přeshraniční spolupráce

Město, region, přeshraniční spolupráce. Pojmy, které se vyskytují v našem územně plánovacím, nebo strategickém slovníku, ale jejich průmět do naší územně plánovací praxe není úplně jednoznačný. Náš systém územního plánování je striktně svázan územně správním členěním republiky a jeho samosprávnými celky. Město jako takové se do tohoto systému velmi dobře promítne, u regionu je to již horší a přeshraniční spolupráce se tomuto pojtu vymyká už úplně.

Zvykli jsme si plánovat v hranicích vymezených celků, které mají administrativní charakter, ale mnohdy nekopírují základní urbanistické vazby. V globálním měřítku nám chybí pojmenování a hierarchie sídelní struktury, která by základní vlastnosti území pojmenovala a stala se vodítkem pro smysluplný rozvoj osídlení.

Není to jenom o tom, že naše republika má sídelní strukturu velmi roztržštěnou, s velkým počtem obcí, což velmi komplikuje správu území, ale také o tom, že rozvoj obcí na hranicích samosprávných celků není vzájemně usměrňován, a tak se mnohdy vytrácí zastupitelnost, spolupráce a koordinace systémových prvků rozvoje vybavenosti a pracovních

příležitostí v urbanisticky souvisejících celcích. Výrazně se tato problematika projevuje v okolí velkých měst a samozřejmě nejvíce v metropolitní oblasti hlavního města Prahy, kdy jsou jednotlivé obce od hlavního města odděleny krajskou hranicí.

Náš stát připravuje významné infrastrukturační projekty, ať už v oblasti výroby energie nebo dopravy. Dopady těchto staveb do přilehlého území nebudou mít lokální, ale zcela jistě regionální charakter, bez ohledu na vymezené administrativní hranice. Dostavba jaderných zdrojů přinese výrazné změny jak během vlastní výstavby, tak v době vlastního provozu. Vysokorychlostní tratě ovlivní rozvoj jednotlivých sídel podél vlastní trasy a přístupné uzly nastartují rozvoj v návaznosti na dopravní terminály. V některých případech dochází ke změně názoru na trasování a provoz na těchto tratích, což má obrovský dopad do platných vydaných dokumentací obcí.

V rámci celoevropského prostoru dochází k výraznější spolupráci mezi příhraničními regiony nejen v oblasti pracovních vztahů, ale i ke sdílení a vzájemné pomoci integrovaných zachraných systémů, společných projektů i kulturních

vazeb, které jsou spojeny se zápisem na list světového dědictví UNESCO. Tato spolupráce se odvíjí spíše ze strategických dokumentů a vzájemných dohod, zcela jistě má však dopad i do rozvojového potenciálu území a jeho uspořádání. Jak s těmito všemi aspekty a vazbami umíme pracovat? Máme dostatečné podklady pro jejich specifikaci? Jsme schopni

postihnout systémové vazby napříč našimi administrativně vymezenými samosprávnými celky? Zabývá se tím vůbec někdo? A jestliže ano, jak jsme schopni je promítnout do naší územně plánovací praxe?

To jsou jenom některé otázky, které s tématem souvisejí. Zkusme si na ně alespoň trochu odpovědět na naší další pravidelné konferenci s názvem „Město, region a přeshraniční spolupráce“. Problematiku probereme z pohledu celostátních vazeb, obecných principů i jednotlivých příkladů konkrétních řešení. Vyslechneme si zkušenosti ze zahraničí, tentokrát z Belgie a ze Slovenska, seznámíme se s projekty na mezinárodní úrovni i s problematikou zázemí velkých měst. Do větší hloubky se potom ponoříme v panelové diskusi s některými přednášejícími. Naše setkání se uskuteční tentokrát v Třeboní, v kulturním centru Roháč, hned naproti třeboňskému zámku. Tam nás také čeká čtvrtěční společenský večer, na kterém se budeme moci vzájemně podělit o své poznatky z oboru i utužit vzájemné společenské vazby. Na páteční odpoledne pro nás město Třeboň připravilo zajímavou exkurzi, jejíž téma se dozvíte během čtvrtěčního programu.

Jako již tradičně je naše konference zařazena jako vzdělávací program do cyklu průběžného vzdělávání úředníků samosprávných celků pořádaný akreditovanou vzdělávací institucí. Zároveň je zařazena také do celoživotního vzdělávání architektů při ČKA.

Vážení přátelé, těším se, že se s vámi v hojném počtu opět uvidím, tentokrát v Třeboní a doufám, že vám naše konference přinese nové poznatky i příjemné společenské setkání.

Petr Durdík
předseda AUÚP ČR

Město, region a přeshraniční spolupráce

Konference AUÚP ČR ve spolupráci s Jihočeským krajem a městem Třeboní se uskuteční ve dnech 24.-25. dubna 2025 v kulturním centru Roháč, Na Sadech 349, 379 01 Třeboň.

Konference je pořádána akreditovanou vzdělávací institucí pod č. AK/I-1/2020 jako vzdělávací program pro průběžné vzdělávání úředníků „Město, region a přeshraniční spolupráce“ podle zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územně samosprávných celků a o změně některých zákonů.

Třeboň

Program konference

Čtvrtek dopoledne

10:00 – 10:10 Zahájení konference, zdravice

10:10 – 10:40 Představení Jihočeského kraje – Petr Hornát

10:40 – 11:10 Představení města Třeboně – Jana Grammetbauerová

11:10 – 12:00 Plánování přes hranice, příklad Eurometropolis – Maarten Gheysen

12:00 – 14:00 Přestávka na oběd

Čtvrtek odpoledne

14:00 – 14:30 Přeshraniční spolupráce mezi městem Bratislavou a jejím okolím: baum_cityregion – Pavla Štefkovičová

14:30 – 15:00 Koncepce sídelní struktury ČR v Politice územního rozvoje ČR – Filip Novosád

15:00 – 15:30 US metropolitní oblasti České Budějovice – Věra Trísková

15:30 – 16:00 Přestávka na kávu

16:00 – 16:30 Přeshraniční spolupráce v praxi – Miroslava Petříková

16:30 – 17:00 Změny trasy VRT/RS4 Praha Drážďany z pohledu zastupitele malé obce – Ondřej Štědrý

17:00 – 17:30 Nový jaderný zdroj Dukovany, příprava záměru z hlediska povolovacích procesů – Jan Hora

17:30 – 18:45 Panelová diskuse – moderátor Romana Vačkářová panelisté – Jakub Kotrla, Věra Trísková, Miroslava Petříková, Ondřej Štědrý, Jan Hora

20:00 – 24:00 Společenský večer

Pátek dopoledne

09:00 – 09:30 ČSÚ – DataStat, Statistický geoportál a CentropeMAP – Martin Černý, Michal Kolísek

09:30 – 10:00 Možnosti podpory z programů Interreg – Stanislav Rataj

10:00 – 10:30 US pražského metropolitního regionu 1 – Karel Beránek

10:30 – 11:00 Mikulčice Kopčany – Petr Fedor

11:00 – 11:30 Přestávka na kávu

11:30 – 12:00 UNESCO Hornický region Krušnohoří – Štěpán Javůrek

12:00 – 12:30 Město Kolín a jeho partnerská města, přeshraniční spolupráce a inspirace v oblasti plánování města – David Mateásko

12:30 – 12:55 Aktuální novinky z MMR

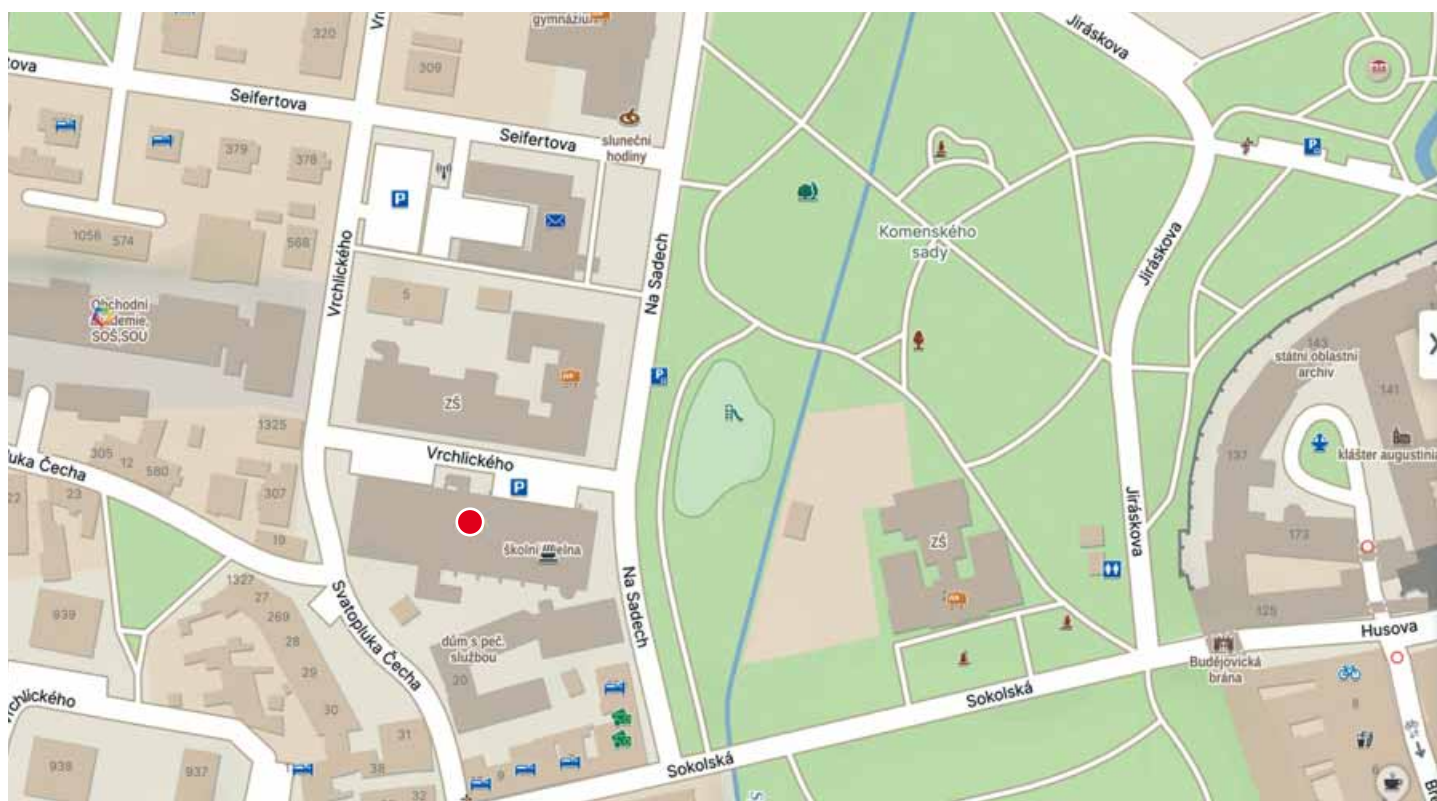
12:55 – 13:00 Závěr konference

14:00 Odborná exkurze

Městská hala Roháč (Delta projekt, s. r. o., 2002)

Zdroj: DELTAprojekt, s. r. o.

Zdroj: www.mapy.cz

Podzimní konference AUÚP ČR v Kutné Hoře

Podzimní konference Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR začínají naplňovat v posledním období velice příjemnou tradici – konají se v krásných historických městech. V roce 2023 to byl romantický Loket na ostrohu nad řekou Ohře, v roce 2024 pak neméně půvabná Kutná Hora s nostalgickými zákoutími a ikonickým chrámem sv. Barbory.

Konference, která přilákala nejen díky městu samotnému, ale i díky atraktivnímu aktuálnímu tématu „Charakter a struktura území“ opravdu velký počet účastníků, se konala ve dnech 14.–15. listopadu 2024 v konferenčním centru Galerie Středočeského kraje (GASK). Cestou do konferenčního sálu bylo tolik krásných míst a zákoutí, že bylo těžké dorazit včas... nemluví pak o večerní atmosféře s kouzelně nasvíceným chrámem.

Program, jako vždy bohatý, zahájil tradičně předseda Asociace Petr Durdík. Úvodem přivítal primátora Kutné Hory pana Lukáše Seiferta, který byl opravdu mile překvapen množstvím účastníků konference, ať už to byli architekti, projektanti, úředníci i všichni ostatní.

Následoval na všech konferencích obvyklý a vždy zvědavě očekávaný příspěvek, který představuje hostitelské místo, zde tedy Středočeský kraj. Příspěvek přednesla Lenka Holendová, která zajímavě popsala „největší kraj bez krajského města“. Území kraje, který v současnosti čítá bezmála milion a půl obyvatel a má stále rostoucí tendenci, ob-

klopuje hlavní město Prahu, která je jeho pomyslným těžištěm. Prezentována byla např. města Mladá Boleslav, Příbram a Kutná Hora.

Vlastnímu hostitelskému městu, Kutné Hoře, se pak věnoval v samostatném příspěvku městský architekt Petr Janoš, který popsal Kutnou Horu nejen jako památku UNESCO, ale i jako živé současné město se svými výhodami i problémy. Poutavý byl popis historického urbanistického vývoje města od samých počátků města až do současnosti, pozornost byla věnována územnímu plánu a jeho naplňování, zajímavé byly zkušenosti ze spolupráce s investory.

Posledním vystoupením dopoledního bloku byl příspěvek zahraničního hosta, kterým byl v tomto případě host z Anglie David Johnson. A nebyl to vůbec suchý nudný Angličan, ale naopak velice vtipný a příjemný pán, který hned úvodem s radostí konstatoval, že obvykle přednáší pro studenty bristolské univerzity, kteří koukají zrudně do mobilu a tady vidí pozorné publikum. Téma „Respekt k charakteru území, příklad Anglie“ pojal velmi živě, zajímavě a s velkým vtipem a nadhledem. Ve svém vystoupení se snažil stručně vysvětlit, jak je ve Spojeném království –

konkrétně v Anglii – zohledňován a chráněn charakter míst prostřednictvím systému plánování. Mnoho aspektů územního plánování je totiž přeneseno na jednotlivé regiony – Wales, Skotsko a Severní Irsko. Přítomně seznámil s případovými studii z Bristolu – Queen Square, Yorku – okolí katedrály a městské čtvrti Poundbury na okraji historického města Dorchester.

Jen tak pod čarou: kouzelná byla poznámka Davida Johnsona, že největším nepřítelem Bristolu byly německé nálety během II. světové války a urbanisté...

Jeden z obrázků prezentace pana Johnsona – Anglii nelze nepoznat

Po přestávce na oběd, kterou mnoho účastníků využilo k obdivování krás města, následovaly dva odpolední bloky s velice „hutnými“ příspěvky. První z nich – „Charakter a struktura území“ – přednesl ten, kdo mnohé z nás s tím, co urbanismus obnáší, seznamoval na vysoké škole – pan Michal Hexner. A že těch studentů za více než 35 let působení na Katedře urbanismu Fakulty architektury ČVUT v Praze bylo! A tak také díky jeho pojetí profese pro ty z nás, které učil, nejsou a nebyly pojmy jako charakter území, urbanistická struktura a další vůbec ničím novým, když se začaly v poslední době (naštěstí) opět objevovat a akcentovat.

Z poněkud jiného, ale zcela zásadního „soudku“, byl příspěvek Martina Tunky na téma „Poznatky ze soudních přezkumů územních a regulačních plánů“. Ten upozornil na některé pojmy a jejich úskalí – např. charakter území jako neurčitý právní pojem, vymezení referenčního území apod. Soudní přezkumy naznačují, že čím obecněji je v územně plánovací dokumentaci vymezen charakter území, tím více záleží na stavebním úřadu, jak si tento neurčitý právní pojem vyloží. Předpoklad soudů, že

Cestou na konferenci, tento výhled se nikdy neokouká

správní úřady mají potřebnou odbornost i kapacity, se nemusí vždy naplnit. Je tedy důležité, aby byl charakter území v územním plánu dostatečně a srozumitelně vymezen, aby poskytoval jasná hlediska pro posuzování správních úřadů.

A úplně o něčem jiném pak byl „přírodní“ příspěvek ředitele NP Šumava Pavla Hubeného, osobnosti výrazně spjaté mnoho let s národním parkem, který vznikl v roce 1991, a jeho problematikou. Příspěvek se zabýval krajinou přírodní a kulturní, národním parkem a krajinou, přinesl některé přírodní zajímavosti a podrobněji seznámil přítomné s překrásnými lokalitami, kterými jsou kaňon řeky Křemelné, místo původního králováckého dvorce Stodůlky a osada Jelení vrchy při Schwarzenberském kanále. Možná, že diskusi v rámci následného panelu by vyvolal spíše příspěvek zahrnující oblasti s problémovou výstavbu rekreačních objektů v kontaktu s národním parkem i v některých obcích ležících přímo v něm.

Po nezbytné kávičce a pár neformálních slovech s kolegy a kamarády následoval příspěvek Dagmar Peškové, který se nesl přesně v duchu svého názvu „Struktura a charakter území z pohledu praxe úředníka úřadu územního plánování“. Úřad územního plánování vstupuje do pořizovacího procesu už ve chvíli, kdy poskytuje zhotoviteli – urbanistovi podklady pro zpracování průzkumu a rozboru území obce. Pozice úřadu je tedy významná od počátku tvorby ÚPD. Tedy praxe a zase praxe. A posledním příspěvkem před panelovou diskusí pak byl příspěvek Vladimíra Dujky, který se zabýval charakterem zastavěného území a zonace zástavby na příkladu obce Rymice. Příspěvek prokázal, že není malých úloh! Systematické, jasné, přehledné, radost vidět.

Následovala panelová diskuse, která byla díky osvědčenému moderátorovi Petru Vávrovi skvěle vedená, strukturovaná a jasná, takže se nestávalo, že by se někdo „ulejval“ nebo diskuse utíkala od tématu. I díky tomu byla diskutována např. otázka, zda může specifikace charakteru území vést až k eliminaci nevhodných zařízení obnovitelných zdrojů energie.

Jasně položeny byly otázky:

Jsmo schopni i v územních plánech charakter území popsat v celém řešeném území, tedy nejen ve vystavěném prostředí, tak jak to ukládá stavební zákon?

Může tedy jasná specifikace charakteru území vést k tomu, že budeme mít v územním plánu účinnou obranu proti neadekvátním zásahům do krajiny, známý včelín?

Je pro praxi důležitější popsat charakter stávající zástavby, nebo požadovaný charakter rozvojových lokalit?

Diskuse byla kultivovaná, přínosná, ano charakter je zásadní, je třeba najít, popsat, definovat.

Diskuse se dále zabývala povinností vymezit zelenou infrastrukturu, zajímavá byla informace Martina Tunky, že žádný ze sledovaných judikátů se netýkal krajiny. Zcela jednoznačný byl i názor na vymezení lokalit s jasným charakterem a strukturou, je třeba vždy najít odpovídající měřítko. Příkladem může být zcela jistě příklad Plzně a jejího územního plánu.

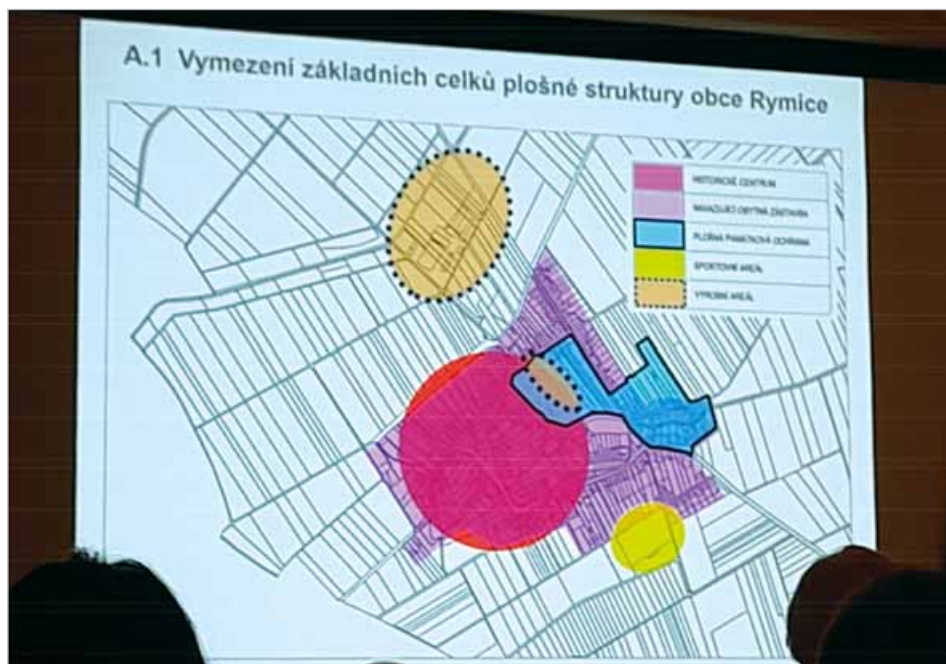
Na závěr reagoval Petr Durdík na téma ÚAP s tím, že ty nejsou samospasitelné, neboť jsou zpracovány na úrovni ORP, což není podrobnost jedné konkrétní obce. Stanovení charakteru je věcí zpracovatele územního plánu.

To je konstatování, které mnozí z nás (zpracovatelů urbanistů) bereme jako zcela samozřejmé...

Početnou skupinu účastníků konference, kteří jsou členové AUÚP, čekalo ještě mezi osmnáctou a dvacátou hodinou výroční shromáždění a před společenským večerem půlhodinka na procházku krásně nasvětlenou Kutnou Horou.

Program konference pokračoval v pátek od 9 hodin příspěvkem Martiny Holubové, která podrobně představila urbanistickou studii zaměřenou na proměnu ulic Bohumínská a Frýdecká v Ostravě, jež získala prestižní ocenění „Urbanistický projekt roku 2024“. Studie dokladovala skutečnost, že Ostrava je ambiciózním městem se spoustou strategických rozvojových projektů. Prioritou je kvalita života a moderní architektura, energetická udržitelnost a posílení metropolitní role.

Opravdu velký zájem vyvolal příspěvek městského architekta Jihlavy Aleše Stuchlíka „Tvorba města (nejen) pohledem městského architekta“. Zcela výstižný a smutně pravdivý byl úvodní výrok, kdy konstatování anglického pana kolegy, kdo ničí města doplnil jihlavský architekt konstatováním, že stačí vyhnat 80 procent původních obyvatel a nahradit je novými „dosídlenci“ bez

Jasně, přehledně, graficky kultivované

Úderem osmnácté hodiny skončila panelová diskuse, a tím pro značnou část účastníků konference i odborný program, a už jsme se mohli těšit na klasickou a velmi oblíbenou část konference, kterou je společenský večer, který začíná ve dvacet hodin a obvykle se protáhne do pozdních nočních hodin. V kuloárech se s radostí potkají kolegové a kamarádi z různých míst republiky a výměna informací při skleničce vína bývá daleko otevřenější než při oficiální diskusí.

vztahu k městu... Toto nepostihlo (zejména) po II. světové válce jen Jihlavu, ale i celou řadu dalších sídel.

Samozřejmě nemohl být opomenut i „známý“ obchodní dům na náměstí, který byl nabídnut Jihlavě ke koupi za 750 milionů korun. V rámci příspěvku bylo prezentováno několik lokalit (Handlový Dvory, Hruškové Dvory, Buková a další) s charakteristikou jejich daností a problémů. Zmíněny byly regulační plány, zásady pro

Foto © Irena Králová

Večerní atmosféra (chrám sv. Barbory)

Foto © Irena Králová

Harmonie staveb a prostorů

Foto © Petr Vávra

Vlašský dvůr – exkurze

spolupráci s investory, manuály (pro výstavbu na území města Jihlavy, dobrých restauračních předzahrádek, designu mobiliářů a povrchů, reklamy a provozoven). Odlehčení a úsměvy v sále přinesly příklady z praxe – např. zázemí pro baču (se třemi ovce), trávník na terénu navržený ve sklepech a na něm parkování...

Velice zajímavý a skvěle prezentovaný byl příspěvek Diany Juračkové „Maskování kapacit“. A co že to je maskování kapacit v našem oboru? Je to způsob, jak začlenit záměr do okolního prostředí tak, aby s ním byl v souladu. A že maskovat lze různým způsobem různé záměry bylo předvedeno na příkladech např. logistických hal. Kouzelné byly příklady ze zahraničí, např. svatyně Madony della Corona, přístav a hrad v Sirmione na Lago di Garda, ale i luxusní hotel Intercontinental v Šanghaji, prakticky celý v prohlubni pod úrovní terénu.

Po přestávce na kávu následoval poslední blok, který obsahoval příspěvek Karla Wirtha z MMR ČR „Charakter území a krajinný ráz“, v němž se zamýšlel nad vztahem pojmu „charakter území“ podle stavebního zákona a pojmu „krajinný ráz“ podle zákona o ochraně přírody a krajiny.

Příspěvek Markéty Hugové „Charakter zastavby – územní studie jako podpora pro veřejnou správu“ přinesl spoustu zajímavých podnětů a zkušeností z Jablonce nad Nisou.

Poslední příspěvek (včetně další „mašinky“) s názvem „Nový stavební zákon plně účinný a jak dál?“ přednesl Roman Vodný. Příspěvek plný novel a paragrafů, ovšem zásadní jako vždy, však nebyl tentokrát díky personálním změnám na MMR označen jako obvykle „Okénko MMR“.

A bylo to jako v pohádce – sice nezazněl zvonec, ale nikoli pohádce, ale konferenci byl konec. Velice zdařilou, profesně více než zajímavou a inspirativní konferenci konanou na krásném místě krátce zhodnotil a následně uzavřel Petr Durdík, který na závěr všechny pozval na konferenci jarní.

A úplnou tečkou pak byla exkurze s prohlídkou Vlašského dvora a Sankturinovského domu.

Irena Králová

Poznámky k současné situaci v urbanistické a stavební praxi

Aktuálně

Spolu s posledním číslem Aktualit AUÚP č. 114/2024 mi přišel i časopis ASB (architektura ■ stavebnictví ■ byznys) č. 137. Oba se dotkly problému zahuštění sídel, čtvrtí, území. Dovolím si přidat svůj názor opírající se o Corbusierovské pojetí urbanismu: Bytová výstavba by měla růst do výšky proto, aby při zvyšující se hustotě mohlo zůstat víc místa pro zeleň a veřejný prostor, tedy území se rozvolní a veřejné plochy se zvětší oč bude zástavba vyšší – a opačně. Obávám se, že aktuální příklady uvedené v našem časopise (soutěž), ani ty uvedené v ASB, nemusí odpovídat svým podílem pro veřejné prostranství kvalitnímu zastavěnému obytnému prostředí. Obytné bloky, hit začátku dvacátého století, nenabízí žádanou prostupnost a dostupnost, zvyšují sousedský neklid, snižují sociální soudržnost v místě, omezují oslunění a osvětlení bytů, může vznikat akustická rezonance, omezují možnost vzrostlé zeleně s efektem zvlhčování svého okolí.

Tendence koncentrovat osídlení do stále větších měst je světovým trendem. Vznikají megapole, města nad 10 milionů obyvatel, s obtížnou údržbou, autonomně řízenou vlastní správou, neřízeným rozvojem. Potom se problém řeší stavbou úplně nového administrativního centra „hlavního města“ jako je Brasilia, Kuala Lumpur nebo Nairobi na úplně jiném místě. Náš systém územního plánování se brání rozrůstání měst – metastázi do krajiny, hranicemi zastavěného území novým fortifikačním systémem, i když z jiného důvodu, než byla obrana města hradbami – dnes bráníme naopak příměstskou krajinu, přírodu. Tlak na území města, jeho pozemky, je pořád stejný jako na začátku věku industrializace – potřeba pracovní síly, pracovní příležitosti, centrum veřejné správy.

Řešení? ECTP nabízený „KRISTALER“: spolupracující města se sdílenými výhodami a nabídkami, šetrnou regionální a lokální dopravou, on-line komunikací. „Systém osídlení České republiky je naše historické kulturní dědictví“ (prof. Karel Maier), systém mnoha samostatných obcí v české krajině. Nikoliv koncentrace do megapolí, smutně dodávám. Ty se logicky při sevření v hranicích zastavěného území brání růstem stavebních objektů do výšky a poté ztrátou svého známého horizontu, své původně

přijaté identity domova dosud solidárně spolupracující komunity.

Zahuštění

Hned v úvodním článku ASB nás nadpis vyzývá: „Za hustější česká města“. Hustota se v textech považuje za ekologický a ekonomický důvod a smysl. Rád bych připomněl naproti tomu i humánní rozměr bydlení, potřebu soukromí na území zahuštěného obytného prostoru, a zapochyboval o ekologickém důvodu: „Ekologie je věda o vztazích organismů (*tedy i lidí*) a prostředí“ (Slovník cizích slov). Sociální rozměr bydlení je jednak psychologický – jako přijatelně osobně vnímaná vzdálenost mezi vlastním a cizím prostorem, tedy „trvale“ udržitelnou snášenlivostí obyvatel v místě. Přitom i přání vnímat současně známé horizonty města i krajiny, pro pocit vazby na místo, jistotu, stabilitu místního společenství. Město má být velké, „tak akorát“. Aby se dalo ufinancovat a udržovat. A lidé se tam nebáli. West End, Soho, kdysi luxusní čtvrtě, Chánov v jiném ekonomickém prostředí, dřív dobrá adresa. Los Angeles před budoucí olympiádou postaví (někam vymístí) 18 000 bytů pro lidi bez domova, toho času na chodníku s hollywoodskými hvězdami. Podobně jako v LA či olympijské Paříži, hustá zástavba jako prostor s anonymitou je základem pro vyloučené komunity, povzbuzuje i vazbu na nelegální migraci, je současně i zátěží pro komunální služby. Odkazují na dva díly TV filmu „Okřek B13“. Objevuje se i nový pojem „genokracie“, kdy finančně vybavení jedinci silou svého zájmu postupně ovládnou lukrativní pozemky, následně i rozhodovací procesy. Úspěšní se snaží bydlet co nejdál od neúspěšných. Naše zvykové prostředí zapomenuto. Původní obyvatelé odcházejí, území se stává nestabilní.

Už před 20 lety Evropská komise na jednání ministrů zodpovědných za územní rozvoj v Rotterdamu vyzývala urbanisty a místní autority veřejné správy, aby pomohli svými projekty s řešením vyloučených lokalit. Zásadně to bylo tehdy z odborného hlediska odmítnuto jako neproveditelné. Dnes už je tato potřeba pro zdravý vývoj měst nezbytná. Nemám na mysli samozřejmě řešení architekta Paříže Haussmanna (hvězdicová uliční síť s centrálním náměstím) po revolučních letech, ale přehledný, prostupný

půdorys zástavby se základem občanské vybavenosti, s mixem bytového fondu pro různé sociální skupiny v pojetí malé stabilní obce, se stabilizovanou občanskou komunitou bez segregace, se systémem „krátkých vzdáleností“. Nikoliv jak nabízí současnost: „*My vám dáme na dva roky dostupné bydlení a pak si hledejte něco jiného.*“ Již dávno limitní a odsuzovaná míra hustoty obytného celku 400 obyvatel na hektar je dnes běžná, a to i s vědomím místně zvýšené dopravní zátěže, včetně dopravy v klidu. Vysoká hustota je anonymní.

Mluvíme jen o bytech

Bavíme se jen o bytech, jako řídicím prvku strategického cíle rozvoje obce, při řešení návrhu územního plánu a od toho odvozené infrastruktury. Dnes jsou pro územní plánování i jiné a nové výzvy a priority pro řešení prostorového uspořádání. Jen připomínám prioritu územního plánu velkého územního celku Beneluxu představeném na jednom zasedání ECTP v Bruselu – hlavní výkres byl věnován vodnímu hospodářství ve všech jeho podobách: vodě pitné, splaškové, povrchové, podpovrchové, podzemní, dešťové, funkci zeleně při odpařování, s funkcí vodní dopravy, protipovodňovým opatřením, s vymezenými riziky vodní eroze, splachů, návrhem zavlažování, meliorací... je možné, že toto vše naše územně plánovací dokumentace i obsahuje, ale není to prioritou, protože zapomínáme, že „život škodí zdraví“. Ta tvrdá ekonomika, od čeho my odvozujeme další rozvoj řešeného území – bydlení, doprava, energie, občanská vybavenost, to bylo až na druhém místě.

Jistě mohou mít různá osídlení i jiné priority, kvůli své situaci s ohrožením suchem, jako je zeleň vzrostlá, ochranná, příměstská, městská, zvyšující hladinu vlhkosti, pohodu obytného prostředí, zeleň vrůstající z krajiny do města nebo zadržující splachy, větrolamy bránící větrné erozi půdy, sloužící odhlučnění apod. Opakovaně se nabízí potřeba řešit a hledat způsoby provětrávání města, obytných celků, nestačí jenom přidat k legendě větrnou růžici.

Zkusme také při návrhu územně plánovací dokumentace vyzkoušet formou variantní studie funkci cirkulárního komunálního hospodaření s odpadem s energiemi. Mění se přírodní prostředí nám přináší

Kuala Lumpur, Malaysia (2020)

do obytného prostředí nové výzvy, zvýšené nároky na klidný veřejný i osobní život.

Úkolem projektantů územního plánování – nositelů myšlenek, návrhu dokumentace při řešení zájmového území – je spolupráce s místními autoritami (ECTP – „Role projektanta“ viz. ÚÚR). Nabízí se nám dosud nevyužívaná možnost jednoduchých schematických modelů očekávaného vývoje vybraných problémů ve variantách – i „švihovka od ruky“ – předkládaných k diskusi se zadavatelem a veřejností jako důkazních argumentů našich myšlenek. Uměl to už v 80. letech TERPLAN.

Naše současná praxe

K aktuálním praktickým problémům jen několik slov. Prostorová regulace (viz Aktuality č. 114) skutečně vyžaduje konkrétní a jednotný výklad. Nejméně do té doby, než se naučíme dělat běžně regulační plány jako samozřejmost pro stanovení pravidel v řešeném území, které jinak bez nich zůstává nestabilní. Situaci stabilizuje dohoda obce s vlastníky pozemků na vymezených plochách územním plánem. Zpracovatelé i pořizovatelé se pak při absenci regulačních plánů snaží vtěsnat do územních plánů to, co patří do plánu regulačního. Místo horizontu města, jeho profilu, kontaktu a dotyku s krajinou a jejím horizontem, krajinným rázem, se prosazují jednotlivé lukrativní výškové objekty osazované podle majitele pozemku. Vzpomínám na úvodní scénu filmu „Jestli se rozzlobíme, budeme zlí“, ve které lidé brání pozemek lunaparku před stavbou věžáku.

Ještě jedna poznámka. Přes odpor některých vážených praktikujících kolegů si stále myslím, že by byl vhodný jednotný standard legendy jednotlivých druhů ÚPD. Toto téma, „Jednotný standard legend hlavního výkresu územního plánu obce a regulačního plánu“, již před lety inspirativně řešil Ústav územního rozvoje v Brně v časopise Urbanismus a územní rozvoj č. 4/1999.

Digitalizace stavebního zákona 2024

Z hlediska potíží při pokusu se zprovozněním stavebního zákona (podrobnosti úkolu neznám) v digitální podobě jen tolik: Je třeba se vši vážností ocenit udržení legislativní stability na úseku územního plánování, tedy z hlediska základního ústavního principu, principu právní jistoty. Zákon v části „Územní plánování“ provází řízení od začátku od demokratického rozhodnutí obce o pořízení, přes odborně řízené projednání, k demokratickému rozhodnutí obce o schválení v jasných krocích. Územně plánovací dokumentaci (ÚPD) předáváme v digitální podobě přes dvacet let a na mnoha krajích i v jednotné digitální verzi a formátu. Územní plány jsou dávno běžně dostupné na webech měst a obcí.

Obecně lze jen litovat, že nevznikl jeden centrální vertikálně řízený stavební úřad, který by v této složité situaci mohl být autoritativním a důstojným oponentem i společníkem při tvorbě digitální podoby stavebního řízení, někdy už se užívá povoleního řízení, zřejmě kvůli přímé účasti EIA v územním řízení a stavebním povolení. Obavy samospráv o ztrátu suverenity při pořizování a schvalování ÚPD i v říze-

ní povoleníacím byly zbytečné, jen by se úřednictvo formálně překlopilo se svou kancelář do nové podoby státního úřadu. Stejně v současnosti působí v přenesené působnosti státní správy. Nevznikala by obava z právně napadnutelné systémové podjatosti.

Ovšem tak, jak jsou dnes nastaveny procesní postupy při povoleníacím řízení ve stavebním zákoně, je digitalizace územního řízení a stavebního povolení nadlidský úkol. Umístění stavby je rozhodnutím, posouzení konstrukčního a technologického řešení je povolením. Kroky k výsledku obou těchto řízení nejsou stejné a mají různý dopad na společnost. Proto není šťastné „zasukovat“ obě řízení do jednoho, někdy navíc i s řízením EIA o vlivu na životní prostředí. To se pozná při digitalizaci.

Pokusíme-li se např. o časový lineární harmonogram, neřkuli řádný algoritmus řízení procesů ve dvojkové soustavě, zjistíme, jaké to dělá potíže s labilní dikcí textu stavebního zákona: např. § 78 „Stavební úřad může v územním řízení... jestliže to nevyklučuje povaha věci... Pokud žádost neobsahuje... dojde-li k zastavení“.

U územního řízení s posouzením vlivů na životní prostředí nebo společného územního a stavebního řízení se to hemží podmiňujícími formulacemi typu: „pokud, nemá-li, v případě, že...“, popřípadě, pokud taková námítka nepřesahuje apod.“ Nezapomínejme na další komplikaci pro DSZ např. § 94s „Obecné náležitosti podle správního řádu“.

Podobně jako když napíšu manželce: „Jdu na pivo, přijdu za 15 minut, jestli nepřijdu přečti si to znovu“ – vkládám nejistotu, a to vynechávám do stavebního zákona zabudovanou EIA se svými rozvolněnými zelenými obraty. Záměrem je záměr pro EIA § 3, ale i pro stavební řízení § 86. Posuzování vlivu záměru EIA zahrnuje mj. zjištění, popis, posouzení (*subjektivní/objektivní?*). Kompu-ter umí matematiku „po svém“, a my s ním musíme mluvit jeho řečí Ano-Ne. Odborné řízení procesů podle stavebního zákona pro reálné provedení stavebních objektů se dnes blíží podobě soudního řízení.

Povolovací proces stavebního zákona se dostává do kategorie kvantové mechaniky (*vím kde, ale nevím kdy, i opačně: vím kdy, ale nevím kde*) nejistota v čase (*je-li, není-li, pokud, jedná-li se*), mění situaci na místě pro umístění (viz Schrödingerova rovnice). Možná by pomohla i teorie chaosu, snad rovnice růstu: Opakovaně do stanovené rovnice vkládáme předchozí výsledek (Mandelbrot). *To by vedlo ke generování fraktálů (soběstředném rozvoji), tak jak je rozvíjí nepřírodně ono*

Foto © Radim Holíš

Kostel svatého Jana Křtitele v Kroměříži (1737–1768, arch. Ignác Josef Cyriani z Bolleshausu)

„není-li, pokud, jestliže... Řeč digitalizace je řečí nekompromisní matematiky: + -, 1–2 (případně 0 pro rozhodovací uzel). To by ovšem v konečném důsledku mohlo pozitivně pomoci stavebnímu zákonu očistit variabilní a nestabilní text povolovacího řízení od balastních výrazů a pojmů a nasměrovat jej k jasnému cíli řešení.

Usnadněme to: Nestačila by pro začátek jen digitalizace vyhlášek a povinných tiskopisů? Jestli však jde o problém poslat on-line něco někam a zpět (Portál stavebníka), tak nezbývá než „...tichý úsmev na perách a v srdci hluboký žal“ (Elán). K digitalizaci je vhodný takový a mnohokrát připomínaný švédský vodní zákon: „Odebírat pitnou vodu lze jen pod výtokem vody splaškové“. Jasný úkol, příkaz – ano/ne.

Je nezbytné zdůraznit, že vyjmenované problémy neleží na straně tvůrců zákonných ustanovení, pracovníků MMR, ti plní jen politické zadání, jen se snaží v úporné snaze detailně popsat jednotlivé procesní postupy v podobě konkrétních kroků při plnění požadavků z projednání a usnesení zákonodár-

ců nebo připomínek rozličných stavebních úřadů. Připomínám i ohledy na množící se tzv. judikáty. Je tu však ještě další neznámá: výhybka celého povolovacího řízení do soudního procesu. Do poctivých stavebních pojmů: stavební povolení, územní řízení, kolaudační rozhodnutí se vloudily pojmy nové: záměr, jevy, příslušný úřad. Ve stavebním zákoně nacházíme pojem „příslušný stavební úřad“, ale i příslušný úřad bez identifikace, míněn je zřejmě některý úřad zabývající se ochranou životního prostředí. Pojem záměr je původně z EIA, ale nyní i ve stavebním zákoně. Neorganické zásahy do stavebního řízení a zavedených pojmů připomínají slepého mistra, který vložil ruce do orloje, aby ho zastavil.

Samostatnou kapitolou jsou narůstající nároky ochránců životního prostředí a MŽP samotného, korunované implantací EIA do stavebního zákona (jednoho zákona do druhého sic!), takže povolovací proces probíhá dvakrát: (§ 94e) a (§ 94f) v jednom řízení: stavební úřad zahájí a provede část řízení, poté neprodleně předá „příslušnému úřadu“ (tentokrát je to ŽP) a do doby vydání závazného stanoviska tohoto úřadu (ŽP) řízení přeruší, po vykonání a ukončení řízení u příslušného úřadu (ŽP) se věc vrací stavebnímu úřadu a ten dále koná.

Architekti urbanistovi prominou jeho odbočku pro uklidnění mysli, malou úvahu „bylo-nebylo“.

Nedávno při pohledu na jeden líbezný barokní chrám ze 17. století v našem městě a po přečtení hezkého článku s obrázkou z Řecka v Aktualitách AUÚP č. 114 mě napadla možnost, jak asi probíhal postupný

vývoj pravidel navrhování staveb podle geometrických zásad vzájemných proporcí. Podle principů matematiky, řeči, kterou k nám promlouvá příroda (připomínám Newtonovu „*Philosophiae Naturalis Principia Mathematica*“) v měnícím se proudu toku historie, vývoje myšlení, nového estetického vnímání skutečnosti, měnících se ideálů, v konečném důsledku poznání směřujícího k humanismu.

Myslím že krása architektonických skvostů, pravidla vhodných poměrů proporcí stavebního díla byla odvozena:

- Ve starém Egyptě od pravého úhlu – faraoni se nechali zobrazovat, jak sedí na pravouhlém podstavci-krychli s vyznačeným pravým úhlem, jako jeho páni. V terénu při zakládání staveb odvozovali pravý úhel z kružnice, olovnice a Severky.
- Staří Řekové už znali zlatý řez (ϕ), podle kterého navrhovali veřejné stavby. Feidiás postavil v Athénách podle tohoto vzorce v proporcích dokonale Parthenón. Někteří historici uvádějí, že značka ϕ je odvozena od jeho jména. Feidiás se skromně označoval za řemeslníka.
- Náš kroměřížský barokní kostel – zřejmě jinde i další v tomto slohu – byl postaven podle hudebních pravidel souznění oktávy a kvinty, 1 : 2 a 2 : 3, ale také i Platónovy úměry 1 : 2 : 3, kdy prostřední číslo spojuje obě krajní. Jeho konkrétní rozměry jsou 15 : 30 : 45 m.
- Nenapodobitelnou, skvělou akustiku mají gotické chrámy. Viktor Hugo si postěžoval, že knihtiskem končí kultura, protože do té doby byla veškerá moudrost zapisována do staveb (román Chrám matky Boží v Paříži).

Poznámka:

Zájem nás urbanistů bývá v odborné komunikaci zaměřen na techniku zpracování ÚPD, procesy projednání a schvalování, limity a regulaci naší práce. Na začátku ale stojí zásada „*Nesmíme zapomínat, pro koho to děláme*“ (Martin Tunka), tedy pro veřejnou správu, obec. Pro obec je územní plán posledním nástrojem k uplatnění vlastní kompetence. Proto jsem si dovolil v tomto článku zaměřit na problémy obce jako sídla obyvatel.

Jan Slanina

Nový Jičín – urbanistický príbeh MPR pokračuje

V Novom Meste na Morave sa v apríli 2024 uskutočnila konferencia AUÚP, ktorá sa zaoberala problematikou priestorovej regulácie. Keď čítam zborník, veľmi ľutujem, že som sa konferencie nezúčastnil. Tá téma je moja životná, pracujem ako externý poradca aj pre Úrad pre územné plánovanie a výstavbu, kde sa tvoria nové vyhlášky a metodiky. O tom by to bol osobitný článok, ako vnímate reguláciu u nás a ako legenda stav-návrh odišla už konečne do dejín. Úplne najviac ma zaujal článok kolegyne a kolegu architektov Evy Staré a Josefa Starého o novom regulačnom pláne MPR Nový Jičín. V článku sa spomína aj predošlý regulačný plán (oficiálny názov bol Nový Jičín – Územný plán MPR), schválený už v r. 1995, ktorého som bol vedúcim spracovateľom. V urbanizme spolupracovali Pavol Gregor, Jana Gregorová a Peter Vodrážka. Všetci sme dnes profesori a tento územný plán ako aj jeho spoločenský a odborný ohlas, keďže práca v ČR sa už berie ako zahraničný výkon, nám v kvalifikačnom postupe nesporne veľmi pomohol. Na pamiatkovú ochranu sme mali kolegyňu z fakulty Magdu Kvasnicovú, na dopravu Ladislava Benčeka a infraštruktúru Štefana Hromadu, vizualizácie spracoval Igor Koščo, bol to skvelý team. Snáď Aktuality AUÚP zaujme nielen odborná stránka plánu, ale aj jeho zákulisie, dožil sa aj uznaní...

Prvým ohlasom bolo, že ako jeden z prvých regulačných plánov pamiatkového územia v ČR, naviac spracovaný aj s počítačovou podporou, sme s Petrom Vodrážkom prezentovali na konferencii AUÚP v 1994 v Čelákoviciach, kde nás pozval doc. Jan Mužík. Tu sa aj utužilo naše osobné a odborné priateľstvo, ktoré začalo na vyhlásení výsledkov urbanistickej súťaže v 1992/93 v Semilech, kde predsedal porote. Pre veľký úspech so skúsenosťou zo súťaže do Nového Jičína som návrh (ktorý som spracoval úplne sám) poslal z pošty na nádraží v Brne a v češtine, snáď mi to už odpustil... Poslal som ho ešte zo spoločnej republiky, na vernisáž súťažných návrhov som ako víťaz už išiel do zahraničia... Ďalšou odozvou tohto regulačného plánu bolo ocenenie, ktoré sme získali v r. 1995, keď sme jeho princípy poslali do medzinárodnej prehliadky Nadácie Phillippa Rotthiera Prix Européen de la Reconstruction de la Ville v Bruseli, kde bol vybraný zo stovky prác do desiatky prezentácií v zborníku. Štyri naše panely potom putovali po celej Európe, čo nám v školskom kariérom postupe tiež pomohlo, išlo o medzinárodný ohlas... Možno Nový Jičín a jeho vtedajší, pre nás skvelý,

starosta Pavel Wessely, ani netušili, kde všade čítajú názov mesta. Akurát v zborníku, keďže sme sa prihlásili so slovenskými adresami, uviedli, že aj Nový Jičín je na Slovensku. Áno je, v našich srdciach určite.

Najvyššie odborné a spoločenské ocenenie prišlo v roku 2002. Tesne po schválení regulačného plánu sme mestu nahovorili, že plánom by to skončiť nemalo a treba dáky výkonný manuál, ako postupovať a koordinovať rozvoj územia v zmysle regulačného plánu. Tak sme spracovali *Program regenerácie MPR* a ten odborníkov zaujal. Mesto sa prihlásilo na *Cenu o nejlepšiu prípravu a realizáciu Programu regenerácie MPR a MPZ*, ktorú organizuje MK, MMR a Združenie historických sídiel Čiech, Moravy a Sliezska. V Jazdiarni Pražského hradu sa 17. 4. 2002 zišlo cca 600 ľudí, prevažne zástupcov českých miest, najmä ak mali dačo s pamiatkami. Na naše prekvapenie prišlo aj vedenie Pamiatkového úradu v SR, ich prekvapenie sa neskôr ešte zväčšilo a prerástlo v ohromenie. V štýle Oskara sa otvárali obálky, mesto už vedelo že je nominované. A tak prišlo celé vedenie mesta ako aj vedúci odboru výstavby, architekt Jiří Raška. A čo si ceníme dodnes najviac – pozvali aj nás. Išiel som s kol. Janou Gregorovou, dekan nám dal auto... Čítali poradie odzadu, 6, 5, 4,... Keď názov mesta nebol ani v obálke na druhom mieste... vedeli sme, o čo ide, a mestskí konšeli v už hlavách spriadali čo povedia na pódiu, niektorí posielali domov sms-ku. Keď tam prišli, aby si prevzali sklený dizajn ceny Historické sídlo roku 2001, vtedy pán starosta podišiel k mikrofónu a povedal, že bez kolegov z Bratislavy by tam nestáli a pozval nás na pódium. Také som predtým ani potom nezažil... (snáď len čestný občan Petřalky a Nového Mesta, ale nad Váhom... všetko nové mi sedí...). Aplauz po mojom príhovore (v slovenčine) bol nad všetky honoráre.

Môj príbeh s Novým Jičínom začal ale skôr. V roku 1989 sme s kolegom Pavlom Kosnáčom oboslali anonymnú súťaž na rozvoj centrálnej mestskej zóny, územie MPR nebolo zahrnuté v riešení. Návrh v češtine a poslaný z Brna obsadil prvé miesto. Keď mi volal predseda poroty výsledok, povedal že čeština bola stopercentná až na slovo kompozícia v nadpise výkresu, teraz neviem ako som ho v češtine napísal, či „s“ alebo „z“. Ale vraj aj porota nebola zajedno, keďže starší tvrdili, že tam došlo k zmene... a že autor je asi starší Brňan. Mal som 37 rokov, ale dedo sa narodil v Dalečine a vo federácii sme vďaka ČSTV,

100+1ZZ alebo Mladému svetu niektorí zvládali českú mluvu slovom aj písmom výborne, až na súdruha Husáka. Veľmi slušné peniaze nám došli v bankovkách, ja som si ich preberal na pošte práve keď tam stáli starší ľudia čakajúci na dôchodok. Rátanie po stovkách trvalo dlho a vyvolalo to samozrejme rôzne ironické poznámky (šťastie v športke... čo ste dedil?) a vo mne zlé pocity, ale keď som vysvetlil davu penzistov, že je to za prácu a víťazstvo v Čechách... tak sa poznámky zmenili na pochvalné... to ste im teda dali... Keď som si kupoval auto, bolo to už lepšie. Najväčšou kuriozitou bola cesta na vernisáž výstavy. Ako grandí sme zobrali debničku šampanského. Nikdy predtým sme ale v N. Jičine neboli a predstavu o riešenom území sme mali z dobrých fotografií a máp. Mne to vždy stačí. Vydali sme sa skratkou na Otrokovice, zlá voľba... boli to cesty 2. triedy, diaľnica na Ostravu z Brna nebola. Do mesta sme dorazili natesno... akurát sme nevedeli trafiť do Žerotínskeho zámku. Mali sme svetlé saká, ja biele. Keď sme vošli cez vysoké dvere do sály, všetci stáli chrbtom v polkruhu a práve predseda poroty končil predstavovanie ocenených, tí k nám stáli čelom. Pretlačili sme sa aj s debničkou dopredu ku nim. Predseda poroty, ktorý to viedol, si myslel, že sme od cateringu, oznámil, že šampanské sa už vezie, a požiadal nás, aby sme to zložili bokom. Tak sme to urobili, ale ja som podišiel k mikrofónu, predstavil sa a ospravedlnil v slovenčine (písať a rečniť nie je to isté), že sme nevedeli trafiť do Jičína a už vôbec nájsť zámok... čo vyvolalo údiv ako sme mohli vyhrať. Zamrznuté úsmevy, myslel som že som vtipný Slováčok... Cenu nám odovzdal vtedajší primátor Ladislav Gróf. Spriatelili sme sa večer vo vinárni, kde aj pochopili náš výklad, že lepšie je pri súťaži nepoznať vec detailne, aby ťa neodradila od myšlienky celku. Ja som potom v 1991/92 robil z toho územia nazvanom Dolní Brána snáď jeden z prvých regulačných plánov v ČR (ručne a s počítačom, čo plotroval výkres dva dni...) a kolega tam má v súlade s regulatívmi realizovaný objekt banky. Moja spolupráca s mestom teda bola širšia a chodil som tam dosť často a sledoval tak postup výstavby diaľnice Ostrava–Brno. Rád som sa stavil v Sitteho Olomouci, kde som bol na vojne a to bol druhý článok v zborníku AUÚP, ktorý som zhltoľ. A asi v roku 1997 som zažil ďalšie ocenenie, keď ma pozvali pri jubileu mesta na oslavy a v sále Beskydského divadla mne a českému právnikovi a kunsthistorikovi Dobroslavovi Líbalovi verejne vyslovili poďakovanie za spoluprácu. Bol to aj výsledok skvele zvládnutej participácie s občanmi,

Kresba: Bohumil Kováč

Návrh úpravy námestia

najmä Klubom staro-novojičiččanov. V čase spracovania sme chodili do N. Jičína ako na klavír, prednávali sme podrobne každý blok nielen s pamiatkarmi a vlastníkmi, ale aj občanmi a poslancami. Niektorí nám poskytli údaje, ktoré sa nenachádzali ani v archívoch. Výsledkom tejto spolupráce, v ktorej dôležitú úlohu hrali spomínané osobnosti mesta, bolo hlasovanie mestského zastupiteľstva pri schvaľovaní územného plánu. Trvalo asi päť minút. Poslanci sa v diskusii vyjadrili stručne, že schvaľujú len to, na čom spolupracovali, a to je jasné, koalícia s opozíciou prvý raz jednohlasne. Najprv sa zdalo, že budú aj nespokojenci, napr. keď sme v mieste prieluky na Kostelní nakreslili stavebné čiary a starší vlastník tam mal po dávno spadnutom dome ovocnú záhradu. Nesúhlasil s jej zastavaním. Keď sme mu vysvetlili, že plán nie je príkaz, ale regulácia, keby sa napr. vnuci rozhodli inak, ustúpil. Dnes je už pozemok čiastočne zastavaný. Iný zasa nesúhlasil s odporúčaným regulačným zriadiť cez dom a parcelu priechod, aby vznikla skratka. Dnes tam má v nádvorí obchodík a kaviarničku, presne ako sme mu povedali, že tam, kde je priechod, chodia ľudia, a tí majú v kapsách peniaze. Je to neuveriteľné, že prešlo toľko rokov a spomienky sú tak živé.

Vráťme sa ale k regulačnému plánu MPR. Keďže mali so mnou dobrú a myslím nadštandardnú spoluprácu na regulačnom pláne Dolní brána, oslovili ma, aby som podal ponuku aj na regulačný plán MPR. Ja som oslovil priateľov a bez váhania sme do toho išli, možno na české pomery mierne pod

cenu, ale na slovenské ok a hlavne... bola to jedinečná šanca zhmotniť svoje nápady, odborné a vedecké poznatky. Práce sa začali v 1993, vydržali takmer 30 rokov s jedinou aktualizáciou. Ako mi pred časom povedal J. Raška na Asociaci v Pardubicích, ak by sa nemenil zákon, asi by ho ani nemenili. Postúpili ale aj technológie. Časť plánu – rozvinuté pohľady, bola spracovaná manuálne, podľa fotografií. Aj hlavný urbanistický návrh bol spracovaný kombinovanou technikou – počítačom a ručne kolorovaný, koncepty ako podrobná škica. Podľa mňa, voľná ruka starému mestu svedčí viac ako počítačová čiara. Matrice a originály mám dodnes, občas ukážem študentom, keď sa im zdá, že zadanie na formáte A3 je veľké. Len regulačný výkres bol čiste strojový. Ja som názoru, že plány majú byť dlhoveké, lebo mesto sa buduje postupne a kontinuálne. My sme sa snažili, napriek prísnosti pamiatkového prostredia, aby regulácia bola flexibilná, vymysleli sme tolerančné zóny, ktoré mali umožnenú svoju vlastnú prípustnú odchýlku od všeobecne platného regulatívu. Myslím že aj spracovatelia nového plánu na to v členení na bloky nadväzujú. Až na jedno miesto – kde nový plán vynecháva plochu malého parčíka, je regulácia zástavby v kontinuite s predošlým plánom. Samozrejme zmenou je aj to, že podľa pôvodného plánu už boli aj niektoré stavby realizované a tak sa rozsah novostavieb zúžil. Popravde ale, myslel som si pred 30 rokmi, že parcely na Úzkej budú rýchlo zastavané, nestalo sa tak dodnes. Akurát nechápem, ako na mieste parkoviska, kde územný plán reguloval budovy, mohol byť povolený parčík, ktorý nová ÚPD prirodzene prevzala, je to ale

v historickom pôdoryse mesta cudzorodý prvok. Adaptácia na zmenu klímy, ktorá sa používa ako argumentácia, má mnoho iných prostriedkov. Vtedy mali pamiatkari predstavu o kompaktnom prinavratení narušenej stavebnej substancie. Na tú dobu ojedinelým špecifikom územného plánu bola samostatná regulácia verejných priestorov, ktorá sa zamerala na materiálovú reguláciu povrchov, zeleň, mobiliár a návrat niektorých výtvarných diel (generál Laudon... fontána). Čo jej z dnešného pohľadu chýba, je určenie priebehu umelých vodiacich línií pretože v členitom pamiatkovom prostredí sa nedá spoliehať na prirodzené vodiace línie zrakovo postihnutých. Vôbec, debarierizácia je jednou s aktuálnych požiadaviek spoločnosti, čo by sa malo prejaviť aj v regulačných plánoch, na Slovensku sa stáva súčasťou metodiky ÚPN-zón. Tak trochu sme sa nádejali, že sa nám podarí získať aj zákazku na rekonštrukciu námestia. Robili by sme to inak (aj s minimálnou zeleňou) ako je realizované, čím nechcem povedať že je to zle. V našom návrhu v užšej súťaži, ktorú hodnotila cez internet aj verejnosť, sa ale prejavila istá nejednotnosť nášho tímu, kde sme niektorí boli za úplne minimalistické novotvary a niektorí za historizujúce inšpirácie v súlade s Programom regenerácie.

Jediná aktualizácia plánu bola v roku 2001, keď sa urobili rôzne technické úpravy, ale bez zásahu do pôvodnej koncepcie, ktorá najmä v myšlienke mestského „ringu“ stávala na nenaplnených východiskách rozvoja mesta z prelomu 19.–20. storočia. Túto aktualizáciu ale vyvolala zaujímavá okolnosť, ktorú rád rozprávam aj študentom na územnom plánovaní. Osobitná pozornosť bola v pláne venovaná hradbám a regulácii náznakových rekonštrukcií zaniknutých častí fortifikačného systému mesta. Pozostatok hradieb je z oboch strán zovretý úzkymi súkromnými parcelami, takže krásne hradby sa dajú v podstate vnímať dnes najmä cez satelit. Keďže do dvorov nebolo vidno, vznikli o hradby opreté rôzne prístrešky, garáže... Keď sme s pamiatkarmi v rámci prieskumov chodili po cca 4 m širokých hradbách, videli sme do dvorov. Pamiatkari vydali záväzné stanovisko, ktoré sme museli rešpektovať, že tieto prístavby musia byť odstránené a žiadne iné objekty na parcelách okrem pôvodných domov nemôžu byť povolené. V podstate to boli zrejme čierne drobné stavby, podľa satelitu sú tam ale dodnes. Na „demolici“ určené objekty však boli v pláne len tie, ktoré objektívne prekážali verejnému záujmu, tieto pri hradbách mali kód na dožitie. A to sa ukázalo ako problém. Jednak pojem dožitie, právne neurčitý. Ale problém bol inde. Jeden

Vizualizácia MPR vo vízií dostavieb podľa regulačného plánu

vlastník garáže ju chcel opraviť a dal na úrad ohlášku, tá bola ale v súlade s ÚPN zamietnutá. Nik netušil, že je to prístavba k hradbám

ktorá má stavebné povolenie ešte z čias Novotného. Vec sa dostala na súd a ten rozhodol bez vypočúvania stručne a jasne – územný plán treba dať do súladu so zákonom. Dôvodom bolo ústavné právo vlastníka udržiavať svoje vlastníctvo... Pamiatkari museli cúvnuť, došlo k dohode, že si môže postaviť novú garáž, ale tak, aby sa hradiab nedotýkala. Nie nadarmo sa hovorí – **so štúdiami sa chodí do súťaží, s územným plánom na súd**. A iné príslovie vraví – **denne troška urbanizmu nezaškodí organizmu**. Ale to už celá AUÚP pozná.

Posledná pocta sa územnému plánu MPR Nový Jičín dostala zaradením do Registra architektonických diel SKA. Aby som ale neobišiel nový regulačný plán. Vyzerá sympaticky, myslím že spracovatelia sa snažili o kontinuitu v koncepcii a čiastočne aj v metodike. Zvlášť výkresy rozvinutých pohľadov s reguláciou fasád sa potvrdili ako osvedčený nástroj regulácie v pamiatkovom prostredí. Čo ale mohlo byť – v článku uviesť aj spracovateľov predošlého plánu a škoda že nás nik neprizval na dáke stretnutie, radi by sme ponúkli svoje poznatky, ale aj plnú skriňu podkladov. Želám MPR Nový Jičín, jeho občanom, územnému plánu ako aj kolegom architektom a spracovateľom dlhovekosť a tiež veľa pekných príbehov.

Bohumil Kováč

„Dva kohouti na jednom dvorku?“ Aneb jak vytvořit prostor pro spolupráci krajinářů pozemkových úprav a územního plánu

V daném případě míním těmi kohouty projektanty územních plánů (ÚP) na jedné straně a komplexních pozemkových úprav (KPÚ) na straně druhé. Projektanti jedné strany totiž často tvrdí o té druhé straně, že ty pozemkové úpravy (ten územní plán) řeší krajinu špatně a jejich zpracovatel nevzal na vědomí, že právě územní plán (pozemkové úpravy) jsou směrodatnou dokumentací. Většinou by stačilo, kdyby mohli při řešení dané krajiny spolu diskutovat a hledat pro dané území vyhovující řešení. Ale to nemohou, protože obvykle řeší krajinu každý v jiném smluvním termínu. Cílem tohoto příspěvku je představit možnost, jak vytvořit prostor pro pracovní kontakt obou profesí.

Ilustrační foto

V čem je problém?

Legislativa specifikuje vazby mezi územním plánem a pozemkovými úpravami. Pokud nejsou v souladu, brzdí to pozemkové úpravy, a následně je potřeba provést změnu územního plánu. Řada problémů mohla odpadnout, kdyby bylo možno řešení krajiny operativně konzultovat a koordinovat. Ale v praxi to nevychází, protože podněty k vypracování jednotlivých dokumentů jsou na sobě nezávislé. Nastávají tak tři varianty:

1. Řeší se ÚP a KPÚ jsou hotovy
2. Řeší se KPÚ a ÚP je hotov
3. Obě dokumentace se řeší v souběhu

V současné době, kdy má již cca 90 % obcí zpracován územní plán, přichází v úvahu zejména varianta 2, kdy se řeší KPÚ a ÚP je hotov.

Jak problém řešit?

Samospráva obce, ve které se zpracovávají komplexní pozemkové úpravy učiní následující opatření:

1. Obec si pořídí změnu územního plánu, čímž smluvně zajistí zpracovatele ÚP.
2. Ve smlouvě na změnu ÚP bude formulován její předmět plnění tak, že vytvoří projektantovi ÚP prostor pro:
 - a. Odborné diskuse s projektantem KPÚ o způsobu řešení krajiny.
 - b. Po schválení „Plánu společných zařízení“ umožní zapracování dohodnutých korekcí do koncepce uspořádání krajiny v územním plánu.
 - c. Vyhotovení změny územního plánu, která uvede do souladu územní plán s řešením pozemkových úprav.

Z hlediska příslušných předpisů pak budou obě dokumentace v souladu.

Závěrečná „ale“

Výše uvedený postup má řadu „ale to nejde, protože...“. Jedná se například o následné záležitosti:

- Budou mít projektanti pozemkových úprav zájem o možnost koordinovat řešení krajiny?
- Nebude je to zdržovat při plnění přísného harmonogramu jejich smlouvy?

- Budou mít projektanti územních plánů zájem na možnosti koordinovat řešení krajiny?
- Bude možné přímo vyzvat autora územního plánu?
- Budou mít obce dostatečný zájem o svou krajinu a pořídí popsanou změnu územního plánu?

Určitě existuje řada dalších „ale“, která potřebu vytvořit prostor pro koordinaci krajinářů zpochybní. Také já mám jedno ale, jenže s opačným znaménkem. Probíhající klimatické změny, povodně, suchá období, eroze a podobné jevy stále intenzivněji

ukazují na slabá místa zemědělské krajiny v ČR. Komplexní pozemkové úpravy jsou prakticky jediným nástrojem veřejné správy pro řešení zemědělské krajiny. Jejich vazby na územní plán mají opodstatnění. Koncepce uspořádání krajiny vzniká jako součást koncepce rozvoje celého správního území obce. Je proto žádoucí, aby dvě kolečka „krajinářského nástroje“ do sebe smysluplně zapadala a netočila se proti sobě.

Vladimír Mackovič

Brněnský workshop Asociace byl velmi úspěšný

Dne 22. 10. 2024 se v prostorách Staré radnice v Brně konal workshop Asociace na téma **Obnovitelné zdroje energie (OZE) – jak budeme při pořizování a zpracování ÚPD aplikovat připravovaný zákon o zrychleném povolování OZE, resp. zákon o urychlení využívání OZE (zkratka „ZOZE“), kterým je implementována, resp. transportována evropská směrnice RED III.**

Tematicky jsme navazovali na lednový workshop v Praze, což ovšem nebyl záměr. Při přípravě workshopu jsme měli v hledáčku tři různá témata, z nichž právě toto zvítězilo. Evidentně je téma vlivu implementace evropské směrnice RED III na územně plánovací činnost velmi aktuální a atraktivní. O tom svědčí i počet účastníků, který činil 45 osob, čímž jsme zcela naplnili kapacitu sálu, ve kterém se workshop konal.

Jen pro připomenutí – RED III (Renewable Energy Directive III) je oficiálně **Směrnice EP a Rady (EU)2023/2413**, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001, nařízení (EU) 2018/1999 a směrnice 98/70/ES, pokud jde o podporu energie z obnovitelných zdrojů, a ruší směrnice Rady (EU) 2015/652. Směrnice je součástí většího balíčku koncepčních a legislativních dokumentů EU reagujících v energetické oblasti na válku na Ukrajině, souhrnně nazývaného **RePower EU**. Pro územní plánování jsou nejdůležitější čl. **15b až 15e** týkající se vymezení několika typů oblastí, jejichž cílem jsou úlevy pro stavebníky obnovitelných zdrojů energie.

Vzhledem k tématu jsme se rozhodli angažovat externího moderátora/facilitátora,

kterým byl Martin Nawrath, který dříve působil v Nadaci Partnerství a nyní je na tzv. volné noze. Byla to šťastná volba, protože bravurně usměrňoval diskusi.

Po přivítání, ve kterém jsme mimo jiné motivovali přítomné nečleny (kterých byla ovšem menšina) k tomu, aby vstoupili do Asociace, jsme vyslechli prezentace Radima Misačka, poradce na Ministerstvu životního prostředí ČR, a Karla Wirtha z Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Poslední dva příspěvky dopolední části prezentovali zástupci společnosti ČEZ – Helena Mottlová k FVE a David Petrák k VTE.

V navazující diskusi padaly nejrůznější dotazy. Například, zda budou chráněna i naleziště fosilních paliv, což tazatel doporučoval. Otázka také směřovala na skutečnost, zda ČEZ uvažuje o rekonstrukcích stávajících zařízení. Reakce byla, že ano. Zajímavá byla otázka na mezoklima. Pan Petrák uvedl, že dle studie, která byla realizována v USA, došlo ke zvýšení teploty vzduchu o 0,21 stupňů, ale v České republice dle něj takové rozlehlé parky nevzniknou. V návaznosti na další dotaz pan Petrák vysvětlil, že rotor proud vzduchu za elektrárnu zpomaluje (bere energii větru), proto by nemělo docházet k vysušování. Rezonovalo i téma krajinářského rázu. Účastníci se shodli na nutnosti

Větrné elektrárny u Ostružné, Jesenícko

Foto © Martin Vavřík, 2008, zdroj: cs.wikipedia.org

komunikace s památkáři a potřebu osvěty. V závěru této části zazněl i praktický dotaz, jak se budou graficky vymezovat akcelerační zóny – např. zastavitelná plocha? Dle Karla Wirtha se to bude lišit podle charakteru akcelerační zóny (její velikosti, povaze).

Následovala pauza na oběd s možností návštěv výstav: v Urban centru Brno (v budově Staré radnice) šlo o doprovodnou výstavu každoročního festivalu rozvoje města s názvem „Kam kráčíš, Brno?“ a v nedaleké Kanceláři architektka města Brna pak o výstavu s názvem „Česká cena za architekturu 2024“.

I odpolední část jsme zahájili prezentacemi. První se týkala konkrétní aplikace ploch pro větrné elektrárny (VTE) do územního plánu od Martiny Kabelkové. V návazné diskusi mj. bylo zmíněno, že pravidlo, jak může být vysoká zeleň, aby nestínila FVE (fotovoltaická elektrárna), není. Pan Misiáček ovšem přislíbil poslat kontakt na autory nové metodiky, která právě vzniká ve spolupráci MPO, MMR a MŽP. Druhá prezentace Beaty Šmídové se týkala mnohaletého hledání regulace

výstavby FVE a VTE na úrovni Moravskoslezského kraje. Ve své prezentaci poukázala na dva důležité fenomény: především, že vztah k zemědělské půdě se změnil – nejsme na ní závislí – také se výrazně změnilo postavení soukromého vlastnictví. V Moravskoslezském kraji je cca 20 investorů, kteří chtějí celkem 1001 plošných záměrů OZE + 77 bodových záměrů VTE. Ty generují cca 80 potenciálních akceleračních zón – tj. 80 územních opatření dle návrhu zákona „ZOZE“. Poslední prezentace se opět týkala konkrétního vymezení ploch pro OZE, a to v územním plánu Třebíče, a přednesl ji Pavel Šemora.

Výstupy závěrečné diskuse jsme strukturovali do třech dimenzí:

Co funguje: pozitivní zájem o téma a možnost dotací již nyní od roku 2025 – cca 120 mil. Kč na podporu vymezení AZ pro aktivní kraje a obce.

Co naopak nefunguje: přeceňování tématu (vs. např. zelená infrastruktura), chybějící

koncepce – kapacita distribuční sítě, technické limity, nejasná role MPO ve vztahu ke koncepčnímu rámci, přičemž chybí hierarchizace a nejasná role územního rozvojového plánu a nezkušenost s tím, jak bude vypadat územní opatření.

A nakonec doporučení: zacházet citlivě s měřítkem (ve vztahu k velikosti akceleračních zón) a zamyslet se nad vazbou k Evropské úmluvě o krajině.

Moc děkujeme přítomným za aktivní účast na semináři. Opravdu se workshop dle ohlasů vydařil. A pro nás je to závazek pro příště – najít atraktivní téma, které bude podobně rezonovat jako akcelerační zóny. Určitě budete včas informováni, co jsme vybrali, protože na podzim rozešleme pozvánku na další „moravský“ workshop naší Asociace.

František Kubeš

Jana Janíková

Vanda Ciznerová

za organizační mítingy

Krystalizace „Politiky krajiny“ postoupila do další fáze

Ve středu 29. ledna 2025 se uskutečnila konference, na které byly představeny dosavadní výsledky prací na „Politice krajiny“ ČR. Nejdříve základní informaci, o čem „Politika krajiny“ (dále i PK) má být.

Úvod

Politika krajiny má představovat dlouhodobý zastřešující strategický dokument propojující ostatní státní strategie v oblasti využívání a ochrany krajiny. Práce na přípravě PK jsou rozloženy na dva roky s níže uvedeným harmonogramem. Odbornou činnost zajišťovaly odborné pracovní skupiny (OPS) zaměřené na témata: Biodiverzita, Voda, Zemědělství, Lesnictví, Sídla, Infrastruktura. Sedmá OPS je tzv. „horizontální“, která pracuje s výsledky uvedených OPS.

Harmonogram prací

- Q1 2024 – Zahájení přípravy PK
- Q2 2024 – Analytická část PK
- Q3 2024 – Návrhová část PK

- Q4 2024 – Draft kompletního dokumentu a jeho projednávání s hlavními aktéry
- Q1 2025 – Zpracování připomínek
- Q2 2025 – Připomínkování PK veřejností (úřední deska MŽP)
- Q2 2025 – Meziřesortní připomínkové řízení
- Q3 2025 – Finalizace PK, předložení PK vládě ke schválení
- Q4 2025 – Metodika krajinného plánování

Výše uvedená konference představila výsledky loňské fáze přípravy „Politiky krajiny“. Činnost byla zaměřena na problémy současné krajiny. Vyhodnoceny jsou existující nástroje veřejné správy s vazbou či dopady na krajinu. Završením prací v roce 2024 byla formulace 10 vizí, které jsou rozpracovány do priorit a strategických cílů „Politiky krajiny“ s horizontem roku 2050.

Struktura Politiky krajiny

Zpracovaný materiál Politiky krajiny je rozčleněn do následujících kapitol:

- Úvod
- Víze krajiny
- Účel politiky krajiny

- Mezinárodní vazby
- Vazba na národní strategické dokumenty
- Stav krajiny v České republice
- Klíčové problémy a ohrožující faktory
- Stávající nástroje ochrany krajiny, péče o krajinu, nástroje územního a krajinného plánování a jejich slabé stránky a hrozby
- Identifikované potřeby pro odstranění problémů
- Priority ochrany krajiny, péče o krajinu a priority krajinného plánování
- Strategické cíle Politiky krajiny do roku 2050 (seznam dílčích sektorových cílů naplňujících priority)
- Zadání pro naplňování cílů
- Rámec pro monitoring a vyhodnocování Politiky krajiny
- Přílohy
 - Analytická část
 - Typologie krajiny
 - Indikátory
 - Shrnutí pro širokou veřejnost

Krajinné plánování a územní plánování

V další části příspěvku se zaměřím na uvažované vazby krajinného a územního plánování. Klíčovým nástrojem pro implementaci

Politiky krajiny má být synergie územního a krajinného plánování. Smyslem krajinného plánování je doplnit stávající nástroje, které většinou nemají holistický přístup ke krajině. Samotné vytváření krajinného plánu má být syntézou pohledů různých odborností a zájmů.

Garantem vytváření metodiky krajinného plánování je horizontální odborná pracovní skupina. Aktuálně se připravují teze krajinného plánování zaměřené na:

- věcný (tematický) obsah krajinného plánu,
- proces zajištění/pořízení krajinného plánu,
- vztah k územně plánovacím nástrojům v jednotlivých hierarchických úrovních (územní rozvojový plán, zásady územního rozvoje, územní plán),
- vztah k projektům komplexních pozemkových úprav,
- závaznost krajinných plánů ve vztahu k ÚPD a KoPÚ,
- územní rozsah na nejnižší hierarchické úrovni – obec, sdružení obcí, ORP.

Příspěvky přednesené na konferenci a došavadní výsledky prací si můžete prohlédnout „přímo u pramene“, kterým je od února webová stránka www.politikakrajiny.cz.

Závěrečný komentář

Seminář se podle mého vydařil. Příspěvky byly věcné a zasvěcené. Technika pomocí QR kódu umožnila aktivně zapojit přítomné do připravených anket nebo dávat otázky přednášejícím. Moderátor svým vtipným propojováním jednotlivých příspěvků vytvořil v sále příjemné, neformální prostředí. Posлуhači i samotní přednášející se zvědavostí očekávali, jaká glosa uvede a okomentuje další příspěvek. Aula České zemědělské univerzity, kde se seminář konal, má v zázemí přednáškového sálu dostatečně dimenzované prostory, ve kterých se mohli účastníci o přestávkách občerstvit a zároveň v hloučcích diskutovat. Ještě na zpáteční cestě autobusem v mé blízkosti zaujatě diskutovaly tři dívky o krajinném plánování.

Aby můj příspěvek nevyzněl příliš „růžově“, zakončím náznakem polemiky s uváděnými slabými stránkami územního plánování z hlediska krajiny. Mezi slabé stránky územního plánování jsou zařazeny:

- Slabá stránka – rozdělení tématu krajiny do různých částí územně plánovacích dokumentací
Polemika
Nevím přesně, co se míní různými částmi

územně plánovacích dokumentací. Ale pokud jsou tím míněny jednotlivé úrovně, kde má územní plánování výstupy, tak to považuji za příležitost. Nabízí se možnost zabývat se územím, tedy i krajinou, na několika úrovních. To dává příležitost řešit problémy na odpovídající úrovni.

- Slabá stránka – neprovázanost nástrojů územního plánování
Polemika
Výstupy z procesu územního plánování mají dány vazby jak vertikální, tak horizontální.
- Slabá stránka – v řadě případů pouze formální naplňování řešení krajiny v jednotlivých nástrojích
Polemika
Je potřeba rozlišit nástroj a toho, kdo ten nástroj užívá. Bylo by dobré vědět, proč se tak děje a důvod dle možnosti v krajinném plánování neopakovat či jej eliminovat.

Místo tečky závěrečné „dilema“. Mám dívkám z autobusu závidět, že mají šanci se dožít roku 2050 a posoudit na vlastní oči, jak se naplnila Politika krajiny? Nebo je litovat, v jakém prostředí musí žít?

Vladimír Mackovič

Zemědělská krajina: spolu, nebo proti sobě?

Asociace soukromého zemědělství ČR, Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR a Českomoravská komora pro pozemkové úpravy ve spolupráci s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy připravily na středu 12. února 2025 seminář zaměřený na řešení rozvoje krajiny na úrovni obce. Možná se v duchu ptáte, proč krajinu na této úrovni? Většinu problémů, které má krajina obecně na této úrovni, přece nelze vyřešit. Mezi hlavní důvody, proč se zabývat krajinou jednotlivých obcí, patří tyto skutečnosti:

- Platí ale i opačný vhléd: na jiných úrovních nelze vyřešit řadu problémů krajiny obce, která je součástí domova obyvatel té které obce. Evropská úmluva o krajině, ke které se ČR přihlásila, uvádí: *„cílová kvalita krajiny“ znamená vyjádření požadavků a přání lidí na charakter prostředí, v němž žijí, formulované pro danou krajinu kompetentními veřejnými orgány.* Což může být v tomto případě

obecní zastupitelstvo například při pořizování a schvalování územního plánu dané obce. Nebo si myslíte, že v krajské dokumentaci, v měřítku 1 : 100 000, lze řešit pro všechny obyvatele kraje, kam na procházku, kde randit, kde relaxovat, kde je možnost napít se ze studánky či pramene, kam jít na dříví, a to půl hodiny od domova? O tom všem se mohou obyvatelé obce domlouvat, když jejich zastupitelé, které si zvolili, rozhodnou, že obec si pořídí územní plán.

- V současné době má naše společnost možnost řešit problémy v zemědělské krajině ve **vzájemných vazbách a souvislostech**, a to až do stadia před realizační připraveností jen na úrovni obce. Má k tomu dva nástroje: územní plán a komplexní pozemkové úpravy. U ostatních nástrojů, které se zabývají jednotlivými složkami krajiny, dominují resortní hlediska.
- Občané si stanovují ve volbách obecní samosprávu jako „správce“ území obce.

Samospráva má totiž z legislativy dānu roli správce, který by měl dohlížet na naplňování schválených koncepcí a na péči o již realizovaná opatření. A to se má týkat krajiny zastoupené ve správním území obce. Vývoj kulturní krajiny se odvíjí nejen na základě přírodních procesů a zákonitostí. Charakter krajiny ovlivňuje přístup společnosti, jehož zpětnou vazbu je potřeba sledovat, vyhodnocovat a případně signalizovat potřebu korekce v přístupu.

- Čtvrtým důvodem, proč se zabývat krajinou na úrovni obce, je skutečnost, že na ní ještě lze konkrétně specifikovat dobrý i špatný přístup k zemědělské krajině těch, kteří v ní zemědělsky hospodaří. Ti totiž jako první, tak i poslední, svým přístupem k obhospodařované ploše rozhodují, zda vývoj zemědělské krajiny bude směřovat k polopouštím, nebo to bude zemský ráj na pohled.

Představitelé čtyř významných „hráčů“ v zemědělské krajině, tj. zemědělci, zástup-

ci samospráv a projektanti (jak pozemkových úprav, tak územních plánů) se sešli, přednesli své příspěvky a pokoušeli se diskutovat jak mezi sebou, tak s přítomným plénem o tom, co z jejich hlediska komplikuje postup vytváření udržitelné krajiny. Pojem udržitelný už začíná být „floskulí“. Proto tento pojem trochu přiblížím. Strategickým cílem by mělo být vytvářet pro tři pilíře kulturní krajiny taková pravidla užívání, která umožní:

- přírodním procesům a složkám živé a neživé přírody udržet parametry prostředí vhodné pro biologický život na Zemi,
- hospodařit v krajině s jejími zdroji a dosahovat ekonomických výnosů, aniž by byla ohrožena existence ostatních pilířů,
- splnit požadavky a přání lidí, kteří v ní žijí, a ve které jsou doma.

Není cílem tohoto příspěvku interpretovat celý průběh semináře. Co bylo řečeno přednášejícími si můžete přečíst na webu www.asz.cz. Uvedu jen příklady témat, která mě zaujala.

Chybí dostatečné zadání

- Před zahájením prací na pozemkových úpravách by měla mít obec jasno, co od „své krajiny“ očekávají její obyvatelé. Tak by měla začínat participace veřejnosti před zahájením aktivit v obci, které mohou mít vliv či dopad na veřejný prostor obce a jeho užívání. To se týká samozřejmě i krajiny. Počínaje její dostupností, míry její obytnosti či její jedinečné identity.

- Obdobná situace je při zadávání územního plánu. Do roku 2006 mohl projektant územního plánu na základě průzkumů a rozborů předložit odborný názor na rozvoj obce při formulaci zadání územního plánu. Po roce 2006 tato možnost odpadla. I když odpovědnost za odbornou správnost dokumentace má projektant stále. Zadání územního plánu se před jeho schválením projednává, takže existuje příležitost uplatnit názor veřejnosti.

Vlastnictví

- Vlastnická práva, interpretace pojmu veřejný zájem a jeho odůvodnění. Krajinu tvoří nemovitosti se širokým spektrem vlastníků. Ve svém souboru však plní tyto nemovitosti, jako krajina, řadu funkcí, které jsou nezbytné či důležité pro veřejnost.

Myslivost

- Diskutovalo se o tom, kdo při realizaci vegetačních opatření dělá větší škody. Zda přemnožená zvěř (např. jelen sika, srnčí či černá zvěř), nebo lidský vandal. Prezentovány byly obě zkušenosti.
- Téma myslivosti rezonovalo v diskusi několikrát. Starosta jedné obce konstatoval, že k nim jezdí myslivci pro siky jako do komory.

Zkušenosti s realizací krajinných opatření

- Zajímavý postup po schválených komplexních úpravách byl zvolen, když dosud nerealizované účelové komunikace

byly v terénu vytyčeny a zatravněny. Pásky trvalých travních porostů členily pozemky orné půdy a působily v krajině pozitivněji, než kdyby byly do realizace komunikací užívány jako orná půda.

- Rozdílné názory byly na nekosené půlmetrové pásy „buřiny“ pro zvýšení biodiverzity. Na druhé straně byl vysloven názor, že to působí jako nepořádek v krajině.

Údržba realizovaných opatření v krajině

- Tvorba krajiny nekončí realizací jednotlivých krajinných opatření, ale na realizaci musí navazovat péče a údržba provedených opatření. Po schválení komplexních pozemkových úprav jsou pozemky, na kterých má být realizován plán společných zařízení, převedeny do vlastnictví obce. Z toho vyplývá povinnost obce zajistit údržbu. Což u malých obcí s malým rozpočtem bývá problém. Diskutována byla také otázka, do jaké míry by mohly údržbu zajišťovat zemědělci, kteří v území hospodaří.

Účelové komunikace

- Podrobně byly popsány zkušenosti s užíváním realizovaných účelových komunikací současnou zemědělskou technikou (šířka, nosnost, sjezdy ze silniční sítě). Možnost poškození meliorací těžkou technikou. Pro a proti asfaltovým povrchům.

Krajina v územním plánu

- Je potřeba si uvědomit, že řešení krajiny v územním plánu není prvoplánově podklad pro realizaci konkrétně lokalizovaných krajinných opatření, pokud to není požadavek obce, vlastníka nebo nevyplývá ze schválených pozemkových úprav. Územní plán má řešit koncepci krajiny v koordinaci s dalšími zájmy a činnostmi směřovaných do řešeného území.

Státní správa

- Na otázku přítomného zástupce Ministerstva životního prostředí „jaká je žádoucí změna ve veřejné správě“ bylo řečeno například:
 - Zmenšit byrokratické požadavky státní správy na obce úměrně dle jejich velikosti. Řada předpisů klade stejně

Foto © Luděk Kolář

Zemědělská krajina v okolí Jimramova

požadavky jak na 100tisícové město, tak například na obce s 500 a méně obyvateli.

- Aktualizovat normy a předpisy na současné podmínky.
- Zvážit smysluplnost, efektivitu, účinnost, nezbytnost veřejných dotací.

Seminář měl v názvu otázku spolu, nebo proti sobě. Diskuse ukázala, že existují rozdílné, často protichůdné názory a po-

žadavky na krajinu. Ale také bylo zřejmé, že společnou snahou lze dosáhnout uspokojivého výsledku. Bohužel nejrychleji sjednotí snahu o vyřešení problému až katastrofická situace, jako jsou například povodně.

Seminář byl jen kapičkou na cestě hledání přístupu ke krajině. Ale i ta povodeň vzniká z kapek. Při povodních mají kapky daný algoritmus. Tečou shora dolů. Mít co pít

a jíst jsou nezbytné potřeby této i příštích generací. Tyto potřeby hodně závisí na stavu a charakteristikách krajiny. Proto by udržitelná krajina měla být tím společným jmenovatelem všech, jejichž činnost či aktivity souvisí s krajinou a ovlivňují její atributy. Jinak bude platit po nás potopa. Nebo poušť?

Vladimír Mackovič

SOUDNIČKY ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

Úvod

Redakce mě oslovila s tím, jestli bych se na stránkách Aktualit nevěnoval soudním přezkumům územních plánů (ÚP). Zevrubné informace o nejnovějších soudních přezkumech uvádí Pořizovatelská praxe v příloze časopisu Urbanismus a územní rozvoj (U&ÚR), jednotlivé judikáty lze dohledat na webu. Napadl mě název rubriky „Soudničky územního plánování“, ve které by byly ze soudních přezkumů uváděny především pointy významné pro projektanty ÚP.

Proč došlo k tomu, že soudy přezkoumávají územní plány?

Do úvodních Soudniček si dovoluji stručně shrnout důvody pro zavedení soudních přezkumů ÚP. Přezkum souvisí s jejich závazností. Do konce roku 2006 se vymezovala směrná a závazná část ÚP, závaznou část obec vyhlášovala obecně závaznou vyhláškou (OZV), tento akt územní samosprávy může dle Ústavy přezkoumávat pouze Ústavní soud. Není známo, že by se někdy někdo u Ústavního soudu takového přezkumu domohl. Při přípravě stavebního zákona, který nabyl účinnosti 1. 1. 2007, byla uplatněna výhrada proti dalšímu používání OZV, protože podle Ústavy obce v samostatné působnosti nemohou vyhláškou upravovat výkon státní správy, např. rozhodování stavebních úřadů.

Správní řád od 1. 1. 2006 zavedl do českého práva opatření obecné povahy (OOP), které

je na rozdíl od OZV v případě územních plánů závazné pro výkon správních (tj. i stavebních) úřadů. Stručně – OOP slouží ke konkretizaci povinností vyplývajících ze zákona, musí obsahovat odůvodnění. Návrh na zrušení OOP nebo jeho části může podle soudního řádu správního podat ten, kdo tvrdí, že byl tímto OOP zkrácen na svých právech. Přezkum OOP nejdříve prováděl pouze Nejvyšší správní soud (NSS), od 1. 1. 2012 jsou to krajské soudy a městský soud v Praze, jejich rozhodnutí na základě kasační stížnosti přezkoumává NSS. Vůči rozhodnutím správních soudů lze podat ústavní stížnost.

Pro soudní přezkum územních plánů je další jeden zásadní důvod – možnost, aby územní plány přezkoumávaly soudy stojící mimo veřejnou správu, nezávislé na úřadech a územních samosprávách, které zodpovídají za vznik a schválení/vydání územních plánů. Do 1. 1. 2007 bylo reálně nemožné, aby se vlastníci pozemků dotčených územním plánem dovolal jeho soudního přezkumu.

18 let na moři soudních přezkumů

Po 1. 1. 2007 nastala pro soudy i pro projektanty ÚP nová situace. Soudy se začaly seznamovat s územními plány, projektanti zažívali řadu překvapení, mohli se např. setkat se zjištěním soudu, že ÚP je nepřezkoumatelný, že z něj nelze zjistit důvody pro zvolené řešení. Projektanti byli překvapeni, že by návrh ÚP měl nově obsahovat odůvodnění. Dopad soudních přezkumů na práci projektanta je přitom zprostředkovaný, protože

soudy nepřezkoumávají jeho práci, ale až výsledné opatření obecné povahy, které bylo vydáno na základě projednávání návrhu projektanta. Žalovanou stranou je vždy odpůrce, tj. obec, která OOP vydala. Přesto mají zjištění ze soudních rozhodnutí pro práci projektanta smysl, např. je potřeba jejich zohlednění při zpracování návrhu změny ÚP, která se pořízuje po soudním rozhodnutí.

Soudy určitou dobu hledaly a ladily přístup k přezkumu ÚP, v tomto hledání se uplatnila celá řada rozhodnutí NSS, usnesení rozšířených senátů NSS i nálezy Ústavního soudu, které korigovaly praxi soudů. Zazněly např. výhrady k přepjatému soudcovskému aktivismu, požadavek na zdrženlivost soudů, hledala se odpověď na otázku, zda a kdy je na místě, aby soud zasahoval do práva obce na samosprávu tím, že zruší ÚP nebo jeho část. Stejně tak se v rozhodnutích soudů nalézala odpověď na otázku, kdy může dojít k tak závažnému zásahu do vlastnického práva, že je namísto zrušení ÚP nebo jeho části. Tvzení navrhovatele o dotčení jeho práv je jen nutnou podmínkou, aby se soud jeho návrhem zabýval, ve většině případů soudy dochází k závěru, že návrh z řady důvodů zamítnou. Určitou představu o rozsahu soudních přezkumů poskytují údaje z období let 2017–2020, kdy bylo vydáno 869 územně plánovacích dokumentací (ÚPD). Návrh na soudní přezkum byl podán u 132 územních plánů a 4 zásad územního rozvoje (15,7 % z 869). Z podaných návrhů bylo 79 neúspěšných, pouze 4,7 % z 869 vydaných ÚPD bylo zrušena, což se dotklo 31 obcí.

Soudní přezkumy přinesly nový pohled a požadavky na územní plány, překvapení a střet se soudními přezkumy vyvolal nejrůznější reakce a tvrzení, např. že hlavními urbanisty se stali soudci nebo že „Právníci, soudy a judikáty vytlačily z územních plánů dřívější obsah a koncepční kreativitu, z územních plá-

nů se staly ryze právní dokumenty...“ I když to může přinášet útrapy, stojí za to mít možnost vydat se na moře a dovolat se nezávislého soudu. V této souvislosti má smysl připomenout si výrok spojený s předlistopadovým režimem „Slušný člověk se nesoudí“. Doufám, že rubrika SODNÍČKY ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

pomůže získat ze soudních přezkumů informace a poznatky užitečné pro práci projektantů územních plánů.

Martin Tunka

Nové publikace

BRŮHOVÁ, Klára –
HUBER-DOUDOVÁ,
Helena.
Ženy v architektuře
/ *Women in Architecture*
[UMPRUM: 2024, 416 s. ISBN
978-80-88622-10-9]

Publikace představuje téma žen v architektuře druhé poloviny 20. století jak z hlediska dějin architektury, tak v mezioborových souvislostech z pohledu sociologie, obecných dějin a genderových studií. Věnuje se okolnostem praxe a vzdělání architektek, propojení profesního a rodinného života, ale i reflexi a uznání práce architektek a principům historiografie oboru nahlíženým optikou genderové perspektivy.

KAROUS, Pavel –
KRACÍK, Matyáš.
Pražské metro
[Paseka: 2024, 400 s. ISBN
978-80-7637-506-2]

Pražské metro nemělo být jen dopravním prostředkem. Před 50 lety se díky této stavbě

pod městem otevřel prostor s potenciálem naplnit myšlenku modernistů o schopnosti umění kultivovat člověka. Idea se promítla do pozornosti, kterou tvůrci věnovali architektuře, estetice interiéru, jeho osvětlení, systému orientace, výtvarnému umění a designu.

RUDIŠ, Martin.
Architekt
[Books & Pipes: 2025, 240 s.
ISBN 978-80-7485-300-5]

Monografie dokumentuje výběr z portfolia ateliéru RUDIŠ-RUDIŠ architekti. Představuje různé typologie staveb a stavební úkoly, ať už jde o novostavby, rekonstrukce, přístavby nebo interiéry.

KUDRNOVSKÁ, Linda
(ed.) A KOL.
Identita – Příběh
českého grafického designu
[Paseka: 2024, 520 s. ISBN
978-80-7637-527-7]

Kniha nabízí unikátní vhled do světa grafického designu a typografie. Mapuje více než stoletý vývoj těchto oborů a ukazuje, jak ovlivňují společnost, ať už ve smyslu kultivace, nebo propagandy a manipulace.

ŠANTRŮČKOVÁ,
Markéta a kol.
Jan Rudolf Černín
a jeho Krásný Dvůr.
Krajinářský park
v Čechách v ohnisku
vlivů a cestovních
inspirací 1770–1830
[Praha: NLN: 2023, 397 s.
ISBN 978-80-7422-865-0]

Publikace je věnována jednomu z nejstarších krajinářských parků v českých zemích v Krásném Dvoře u Podbořan a jeho budovateli hraběti Janu Rudolfovi Černínovi (1757–1845).

KOL AUTORŮ.
České chaty.
Architektura
za branou
každodennosti
[Archizoom Books, Praha:
2024, 368 s. ISBN 978-80-
908740-7-7]

Publikace mapuje fenomén českého chatření a chalupaření v dlouhých rozhovorech, pomocí výběru architektonicky zajímavých chat a nechybí ani historický exkurz prostřednictvím fotografií slavného českého fotografa Pavla Štechy.

CALDER, Barnabas
a kol.
Architektura
[Universum: 2024, 400 s.
ISBN 978-80-242-9861-0]

Obrazová publikace představuje 700 staveb, klíčových hnutí a stylů z celého světa a mapuje vývoj designu, stavebních materiálů a technologií, stejně jako společenské změny, které utvářely architektonickou krajinu.

RAJNIŠ, Martin.
Up! Vzhůru
[Host: 2024, 136 s. ISBN 978-80-
275-2473-0]

Kniha *Vzhůru! / Up!* je průvodcem po rozhlednách Hutí architektury a jejich poetice.

ZELINSKÝ, Miroslav.
Fenomén Adolf Loos
[Grada: 2024, 104 s. ISBN
978-80-271-5030-4]

Za svého působení Adolf Loos mnohokrát zvedl veřejné mínění ve svůj prospěch, to především v souvislosti se svými názory na dobovou kulturu a originálními architektonickými řešeními staveb i interiérů.

ŠOPÁK, Pavel.
Architekt Miloš Lamel
1884–1964
[Vutium, Brno: 2025, 178 s.
ISBN 978-80-214-6074-4]

Publikace je věnována tvorbě arch. Miloše Lamela, zástupce brněnského funkcionalismu.

VOLF, Petr. Kamil Mrva
Architects
[Kant: 2024, 560 s. ISBN 978-80-7437-431-9]

Monografie vychází u příležitosti padesátých narozenin Kamila Mrvy a představuje rozsáhlé, čtvrt století se vyvíjející dílo. Stavby tohoto úspěšného architekta se objevují především v okolí Beskyd – dokazují, že lze žít v souladu s krajinným rázem a tradicí, a přitom nerezignovat na soudobý životní styl.

MMR.
Plánovací smlouvy. Pomůcka k aplikaci
[MMR: 2024, 46 s. ISBN 978-80-7538-512-3, on line: Plánovací smlouvy]

Tento materiál se vztahuje k úpravě nástroje plánovacích smluv zakotvené v novém stavebním zákoně (zákon č. 283/2021 Sb.). Cílem této pomůcky je nabídnout informace o možném využívání plánovacích smluv v ČR.

ZAHUMENSKÁ, Vendula – ZAHUMENSKÝ, David.
Změna klimatu v územním plánování. Jak (nejen) CO₂ omezí vlastnická práva
[Wolters Kluwer, 132 s. ISBN 978-80-286-0006-8]

Publikace přináší praktické rady a řešení, jak obce mohou upravovat územní plány tak, aby obstály v soudních sporech. Kniha se zaměřuje na právní problémy spojené s územním plánováním a nabízí konkrétní návody pro udržitelné rozvojové projekty.

Aktuality, informace

ECTP vyhlásila další ročník soutěže pro evropské urbanisty

Creating our futures
ECTP-CEU
European Council of Spatial Planners
Conseil européen des Urbanistes

Mezinárodní rada urbanistů ECTP se koncem roku 2024 sešla na výroční konferenci v Bilbau. Organizace chystá letos slavnostní zasedání v Bruselu při příležitosti 40. výročí od svého založení spojené s vyhlášením vítězů 13. ročníku soutěže EUROPEAN URBAN AND REGIONAL PLANNING AWARDS 2025. Naše Asociace je řádným členem ECTP již 26 let. V letošním roce dojde také k podstatné obměně předsednictva rady. Na konferenci byla po několikaleté odmlce opětovně za řádného člena přijata holandská BNSP.

Nový ročník soutěže

Soutěž Urban and Regional Planning Awards pokračuje svým 13. ročníkem. Uzávěrka přihlášek je 7. dubna 2025 a vyhlášení soutěže proběhne ve dnech 7. a 8. listopadu 2025 v Bruselu. Práce přihlašují budto národní aso-

13th EUROPEAN URBAN AND REGIONAL PLANNING AWARDS 2025

ciace nebo je mohou zaslat samotní autoři, města nebo investoři. Projekty se přijímají v pěti kategoriích: regenerace měst, adaptace na klimatické změny, plánování rozvoje území se zapojením veřejnosti, územní plánování a energie, pátým tématem je rekultivace území.

Více informací a podrobný postup přihlášení naleznete na <https://ectp-ceu.eu/awards-2025-call/>

Činnost ECTP v Radě Evropy

Zástupci ECTP se pravidelně zúčastňují pracovních jednání výborů zřizovaných Radou Evropy.

Řídicí výbor pro demokracii (CDDEM) byl zřízen na základě závazku hlav států a vlád Rady Evropy na jejich 4. summitu v Reykjavíku v roce 2023 s cílem zajistit a posílit demokracii v členských zemích.

<https://www.coe.int/en/web/steering-committee-on-democracy/about-us>

Řídicí výbor pro kulturu, kulturní dědictví a krajinu (CDCPP) je výbor odpovědný za činnosti související s kulturou, kulturním dědictvím a krajinou a za sledování jejich provádění, monitorování a hodnocení. CDCPP poskytuje Výboru ministrů poradenství ve všech otázkách spadajících do jeho působnosti. CDCPP poskytuje státům, které jsou smluvními stranami Evropské kulturní úmluvy a dalších příslušných úmluv, normy, politiky a metodiky pro činnost v oblasti kultury, kulturního dědictví

a krajiny jako základu pro demokratickou a inkluzivní společnost v digitálně se vyvíjejícím prostředí ovlivněném degradací životního prostředí.

<https://www.coe.int/en/web/cdcpp-committee/home>

Cílem **Úmluvy o krajíně Rady Evropy** (ETS č. 176) ve znění protokolu z roku 2016 (CETS č. 219), kterou dosud ratifikovalo 40 členských států, je ochrana, správa a plánování krajiny s ohledem na celé území smluvních států, podpora informovanosti a účasti veřejnosti.

<https://www.coe.int/en/web/landscape>

Konference mezinárodních nevládních organizací (INGO) Rady Evropy je reprezentativním orgánem INGO, které mají při Radě Evropy status účastníků. Konference usnadňuje účast organizované občanské společnosti na práci Rady Evropy. Slouží jako platforma, na níž může občanská společnost spolupracovat s Radou Evropy. Podporuje také participativní demokracii, aktivní občanství a svobodu sdružování.

<https://www.coe.int/en/web/ingo/conference>

Habitat Professional Forum (HPF)

Na mezinárodním kongresu World Urban Forum (WUF), který proběhl 5. listopadu 2024 v Káhiře, byla slavnostně přijata Mezinárodní charta participace, která vznikla za výrazné

ho přispění ECTP. Zejména byla inspirována Evropskou chartou participativní demokracie, která byla ECTP přijata již v roce 2015 a je dostupná v českém překladu. <https://portal.uur.cz/pdf/charty-deklarace/charta-participativni-dem-2017-04.pdf>

Aliance Davos Baukultur (DBA)

Na webových stránkách Davoské deklarace (<https://davosdeclaration2018.ch/en/dd-nav/index/davos-2023>) se lze dozvědět, že „Davos Baukultur Alliance – pořádaná Světovým ekonomickým fórem – spojuje zainteresované strany z veřejného a soukromého sektoru kolem sdíleného souboru principů pro zlepšení kvality a kultury životního prostředí. Aliance se věnuje prosazování vědomého, na kvalitu orientovaného přístupu k plánování, výstavbě a správě budov, infrastruktury, veřejných prostranství a krajiny. Toto společné úsilí staví na cílech, hodnotách a principech Davoské deklarace 2018 a Davos Baukultur Quality System (DBQS), který uplatňuje osm kritérií pro vytváření dobře navržených míst s důrazem na kulturní kontext a design zaměřený na člověka. Alianci podporuje různorodá komunita partnerů včetně národních vlád, mezinárodních organizací, firem a občanské společnosti. Je součástí davoského procesu, který řídí švýcarský federální úřad pro kulturu.“

ECTP-CEU je v alianci zastoupena spolu s dalšími mezinárodními nevládními organizacemi (INGOS) včetně architektů, krajinářských architektů, inženýrů a orgánů památkové péče. Ve výboru jsou také ministři a státní úředníci z různých zemí, subjekty soukromého sektoru ze všech oborů, včetně víceoborových globálních poradenských firem, stavebních a investič-

ních společností a developerů. Je to skvělá příležitost propagovat ECTP-CEU a zasazovat se o začlenění plánování.

Paní Janet Askew jako zástupce ECTP a jako jeden z mála profesionálních plánovačů ve výborech DBA prosazuje roli, kterou má územní plánování v celém procesu využívání území a výstavby v městském i venkovském prostředí.

Davos Baukultur Alliance se každoročně schází v červnu v Ženevě nebo v květnu v Benátkách souběžně s Bienále architektury (2025). V roce 2024 se setkání konalo 18. a 19. června v Ženevě v sídle Světového ekonomického fóra.

<https://www.davosalliance.org/home>

Vít Řezáč

Ostrava má vlastní stavební předpisy

Ostravské stavební předpisy vychází ze soudobých trendů městského plánování a výstavby a podpoří kvalitní a udržitelný rozvoj Ostravy. Připravily je Městský ateliér prostorového plánování a architektury (MAPPa) ve spolupráci s Odborem územního plánování a stavebního řádu Magistrátu města Ostravy.

Co konkrétně předpisy přinesou?

- Dostavbu městských bloků a zjednodušení výstavby v prolukách,
- lepší podmínky pro stromy v ulicích,
- snížení požadovaného počtu parkovacích stání pro novou výstavbu v centru,
- kultivaci veřejných prostranství – pravidla pro umístování oplocení, reklamních zařízení nebo výdejních boxů.

Ostravské stavební předpisy navazují na novou celostátní vyhlášku o požadavcích na výstavbu – v některých bodech ji doplňují, v jiných upravují podle specifických potřeb města. Vydány jsou jako nařízení města Ostravy s účinností od 1. 1. 2025.

Zdroj: MAPPa

IPR vydává přehledné Souhrnné znění požadavků na výstavbu v Praze

S novým stavebním zákonem, který je účinný od července loňského roku, se změnila také role Pražských stavebních předpisů (PSP). Na území Prahy nyní, na rozdíl od minulosti, platí i některá ustanovení celostátní vyhlášky o požadavcích na výstavbu (VPV). Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy (IPR) proto zpracoval Souhrnné znění požadavků na výstavbu v Praze, v němž oba tyto předpisy přehledně spojil do jednoho dokumentu. Vznikla tak unikátní pracovní pomůcka pro úředníky stavebních úřadů, stavebníky, architektky a projektanty, která přispěje k úspoře času a peněz při rozvoji a výstavbě města.

Zdroj: IPR Praha

Ekoquarties Les Vergers, Ženeva, příklad revitalizace městské čtvrti

Brno brání spolu s Prahou a Ostravou své stavební předpisy proti legislativnímu omezení

Město Brno se na základě rozhodnutí svých radních ohrazuje proti návrhu novely stavebního zákona, která by významně omezila pravomoci v oblasti městských stavebních předpisů. Návrh, který byl do zákona připojen jako tzv. přílepek v souvislosti se změnou energetického zákona, se nyní vrací k projednání do Poslanecké sněmovny. Je potřeba, aby byla zachována kompetence velkých měst vysazovat stromy v ulicích a regulovat výstavbu na svém území.

„Schválení této novely by mohlo zásadně ohrozit udržitelný rozvoj velkých měst, zejména v oblasti plánování veřejných prostranství, dopravní infrastruktury a opatření proti přehřívání. Pokud bychom totiž přišli o možnost stanovovat vlastní stavební regulace, výrazně by se omezila výsadba nových stromů ve veřejném prostoru, neboť by se musela přizpůsobit pouze zbytkovým místům, kde by nebránila technické infrastruktury,“ vysvětluje primátorka města Brna Markéta Vaňková.

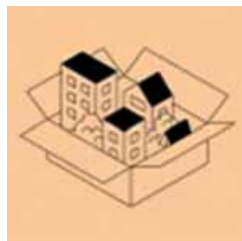
Zásadním problémem je právní nejistota, kterou by novela způsobila. *„Urbanismus měst by byl nově diktován převážně technickou infrastrukturou namísto tradičních plánovacích nástrojů, jako jsou uliční a stavební čáry. To by vedlo k nejasnostem v územním plánování a mohlo tak negativně ovlivnit přípravu tisíce nových bytů, které jsou klíčové pro řešení bytové krize nejen v Brně,“* doplnil Petr Bořecký, radní pro oblast územního plánování.

„Koordinace technické, dopravní a modrozelené infrastruktury je ve veřejném zájmu a její zajištění vyžaduje více než jen obecné stavební normy. Toto by mělo přímý dopad zejména na potřebné sdružování sítí v ulicích a možnost umístování stromů nebo výsadbových pásů. Pokud by novela prošla v původní podobě, velká města by přišla o efektivní nástroje k zajištění kvality veřejného prostoru, což by mělo dlouhodobé důsledky pro životní podmínky obyvatel,“ říká ředitel Kanceláře architekta města Brna Jan Tesárek.

Tři největší česká města, která mají nyní právo na vydávání vlastních stavebních předpisů, proto apelují na poslance, aby při nadcházejícím hlasování přijali úpravu zákona ze Senátu, který zmiňovaný přílepek jednomyslně odmítl, nebo zákon jako celek zamítli. Zástupci města Brna jsou připraveni situaci dále vyjasnit na chystaném osvětovém semináři k tomuto tématu.

KAM Brno

Pozvánka na konferenci reVize Typologie 2025 – Bydlení – aktuální témata

8. ročník konference reVize Typologie, kterou pořádá Ústav nauky o budovách, se bude věnovat bydlení. Nově by konference měla proběhnout v Centru Architektury a Městského Plánování v Praze (CAMP). Konference se zaměří na klíčové výzvy, kterým čelí současné bydlení, s důrazem na otázky dostupnosti, udržitelnosti a efektivního plánování. V rámci odborných přednášek a panelových diskusí budou experti a praktici diskutovat o aktuálním stavu bydlení v České republice i ve světě, s ohledem na rostoucí potřebu dostupných a kvalitních bytů pro různé sociální skupiny. Bude se hovořit o výzvách spojených s rostoucími cenami nemovitostí, nedostatkem dostupného bydlení a potřebou nové bytové výstavby v souladu s principy udržitelného rozvoje. Podrobnější informace na www.fa.cvut.cz.

ČLENSKÉ PŘÍSPĚVKY AUÚP ČR NA ROK 2025

Výše příspěvků na rok 2025: **900 Kč** – členové, **200 Kč** – studenti prezenčního studia, důchodci, jejichž jediným příjmem je důchod, členky a členové na rodičovské dovolené, jejichž jediným příjmem je rodičovský příspěvek, členové starší 80 let příspěvek nehradí.

Členský příspěvek uhradte prosím nejpozději do **30. 6. 2025**

Platbu můžete provést: bankovním převodem na účet č. **1922930399/0800**, vedený u České spořitelny Praha 1, výjimečně v hotovosti na jarní konferenci.

Pro snadnější identifikaci platby prosíme uvádějte:

- **Vaše jméno** do zprávy pro příjemce, ev. variabilní symbol = Vaše rodné číslo
- specifický symbol: **2025**

V případě, že neuhradíte příspěvek do konce kalendářního roku 2025, může Rada AUÚP dle článku III, odst. 7b) stanov po projednání zrušit členství.

auúp

Redakce Aktualit a webu Asociace se těší na vaše příspěvky, reakce a inspiraci
M & T & V & V

Aktuality č. **115/2025** | ISSN 2570-821X | MK ČR E 22960 | vydává: Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR, Thákurova 7, 160 00 Praha 6, IČ: 60163755 | vychází 2x ročně | redakční rada: Marek Bečka, Tamara Blatová, Václav Jetel (šéfredaktor), Vladimír Mackovič | www.urbanismus.cz | sazba a tisk: Grafex-Agency, s. r. o., Helceletova 16, 602 00 Brno | náklad: 650 výtisků | toto číslo vyšlo 3. března 2025.